

LÜGANUSE VALLA VARJA TUULIKUPARGI PLANEERINGUALA 1 DETAILPLANEERINGU NING KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE
ARUANDE KOOSKÕLASTUSED JA KIRJALIKUD ARVAMUSED NING VASTUSSEISUKOHAD NENDELE

Sisukord

Sisukord.....	1
VALITSUSASUTUSED	3
1. Muinsuskaitseamet 30.05.2025 kiri nr 5-14/1441-1. AK	3
2. Muinsuskaitseamet 11.12.2025 kiri nr 5-14/1441-1. AK	3
3. Maa- ja Ruumiamet 13.06.2025 kiri nr 12-1/25/363-5.....	3
4. Kaitseministeerium 16.06.2025 kiri nr 12-1/25/217-2	3
5. Keskkonnaamet 16.06.2025 kiri nr 6-5/25/10674-3.....	4
6. Keskkonnaamet 04.12.2025 kiri nr 6-5/25/10674-6.....	13
7. Päästeamet 16.06.2025 kiri nr 7.2-3.3/3173-1	16
8. Terviseamet 20.06.2025 kiri nr 9.3-4/24/9003-6.....	17
9. Eesti Geoloogiateenistus 25.06.2025 kiri nr 13-4/25-204	19
10. Transpordiamet 27.06.2025 kiri nr 7.2-1/25/7653-20. AK	19
11. Transpordiamet 08.12.2025 kiri nr 7.2-1/25/7653-27. AK	20
12. Maa- ja Ruumiameti KOV planeeringute heakskiitmise osakond 22.07.2025 kiri nr 12-1/25/363-7.....	21
ARVAMUSE AVALDAJAD.....	27
1. Evecon OÜ 25.06.2025 kiri.....	27
2. VKG Wind OÜ 26.06.2025 kiri nr WND.01-04/32	27
3. Eraisik (K. P.) 10.07.2025 kiri.....	28
4. Eraisik (M. N.) 10.07.2025 kiri.....	30
5. Eraisik (N. T.) 10.07.2025 kiri	30
6. SCA Metsad Eesti AS; SCA Metsavarad OÜ; SCA Rannametsad OÜ 11.07.2025 kiri nr 2025/1	31
7. Eraisik (M. L.) 15.07.2025 kiri.....	31
8. Eraisik (S. T.) 15.07.2025 kiri	32

9. Telia Eesti AS 17.07.2025 kiri	33
10. S.A.CITO OÜ 22.07.2025 kiri.....	33
11. OÜ Metsagrupp 30.07.2025 kiri.....	34
12. Eraisik (A. N.) 1.08.2025 kiri	34
13. Eraisik (M. L.) 7.08.2025 kiri.....	35
14. VKG Wind OÜ 08.08.2025 kiri nr. WND. 01-04/32-3	35
15. Evecon OÜ 08.08.2025 kiri.....	36
16. Enefit Wind Purtse AS 08.08.2025 kiri nr TJ-JUH-4/26	37
17. Eraisik (J. K.) 08.08.2025 kiri.....	38
18. Eraisik (D. P.) 13.08.2025 kiri	38
19. Eraisik (I. T.) 10.09.2025 kiri.....	39

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
VALITSUSASUTUSED		
1. Muinsuskaitseamet 30.05.2025 kiri nr 5-14/1441-1. AK	<p>Planeeringud peavad sisaldama hoiatust, et väljaspool mälestiste ja kaitsevööndite ala toimuvatel pinnasetöödel tuleb olla tähelepanelik ja arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.</p> <p>Täiendatud planeeringud ja KSH tuleb esitada Muinsuskaitseametile kooskõlastamiseks.</p>	Vastav hoiatus on olemas planeeringu seletuskirja peatükis 6 „Nõuded ehitusprojekt koostamiseks“.
2. Muinsuskaitseamet 11.12.2025 kiri nr 5-14/1441-1. AK	<p>Esitasite Muinsuskaitseametile kooskõlastamiseks täiendatud Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringud ja keskkonnamõju strateegilise hindamise.</p> <p>Muinsuskaitseamet kooskõlastab Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringud ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande.</p>	Kooskõlastatud märkusteta
3. Maa- ja Ruumiamet 13.06.2025 kiri nr 12-1/25/363-5	Maa- ja Ruumiamet nõustub Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu ja Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 detailplaneeringu (tööd nr 21003919) lahendusega. Käesolev seisukoht on käsitletav vaid MaRu kui maaparandustoimingute korraldaja ning riigimaa volitatud asutuste seisukohtadena.	Kooskõlastatud märkusteta
4. Kaitseministeerium 16.06.2025 kiri nr 12-1/25/217-2	<p>Olete esitanud Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH).</p> <p>Kaitseministeerium kooskõlastab eelnimetatud detailplaneeringu ja KSH märkusteta.</p>	Kooskõlastatud märkusteta
	Keskkonnaamet jätab PlanS § 85 lg 1 ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p 2	Kooskõlastamata

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
5. Keskkonnaamet 16.06.2025 kiri nr 6-5/25/10674-3	<p>ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 42 lg 3 alusel DP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamata.</p> <p>Siinjuures ühtlasi selgitame, et Keskkonnaamet ei saa anda kooskõlastust planeeringule, kui KSH aruandes sisalduvad hinnangud ei ole piisavad ja/või objektiivsed (andmete vähesus ja pealiskaudsus ning küsitavused läbiviidud uuringute mahus/piisavuses, vormistuses ja tulemustes). KSH-st tulenevad järeldused võivad aruande korrigeerimisel muutuda ja seetõttu võib muutuda ka planeeringulahendus. Järgnevalt anname ülevaate kooskõlastamata jätmiste põhjustest.</p> <p>Keskkonnaamet on varasemalt esitanud omapoolse arvamuse avalikul väljapanekul olnud Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1-3 DP ja KSH aruande kohta 17.10.2024 kirjaga 6-5/24/18664-2. Varasema kirja alusel on planeeringut ja KSH aruannet täiendatud. Siiski on täiendavaid märkusi, mis puudutavad nii täiendusi kui ka tulenevad antud planeeringuga paralleelselt käimas olevate arendusprojektide keskkonnamõjude hindamisel kogutud andmestikust (eelkõige 15.05.2025 Keskkonnaametile kooskõlastamiseks esitatud Lüganuse valla Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide eriplaneeringu asukohavaliku otsuse eelnõud ja KSH aruanne, edaspidi Evecon ja Enery EP), millega varasema arvamuse avaldamisel ei olnud võimalik arvestada, kuid on käesoleva planeeringu elluviimise seisukohast olulised. Palume DP seletuskirja ptk-s 4 „Planeeringuala lähipiirkonna seosed“ ja KSH aruande ptk-s 3 „Seosed asjakohaste arengu- ja planeerimisdokumentidega“ käsitleda ka eelmainitud Evecon ja Enery EP menetlust ja selle üksikasju.</p>	Arvestame ettepanekuga. DP seletuskirja ja KSH aruannet täiendatakse vastavalt.
	1) merikotkaste hukkmisriskiga arvestamine ning haudelinnustiku seire (sh hukkunud lindude loenduse tingimuse) tingimuste ebapiisavus aladel 1 ja 3 ning	Arvestame ettepanekuga.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	nendega seotult ka võimalik kumulatiivse mõju hinnang lähtudes teistest arendusaladest (märkused nr 1 ja 3);	
	2) oleme seisukohal, et ala 1 tuulikupositsioonide WT-1 ja WT-2 võimalikuks lubamiseks on vajalik väike-konnakotka elupaiga kasutuse uuringu läbiviimine (märkus nr 4);	Arvestame ettepanekuga ja viime läbi väike-konnakotka elupaigakasutuse uuringu.
	3) Keskkonnaamet peab oluliseks lisada täiendava kaitstavate taimeliikide inventuuri läbiviimise tingimust vähemalt ehitusprojekti koostamise etappi (märkus nr 2 ja 6);	Arvestame ettepanekuga ja lisame tingimuse KSH-sse.
	4) ala 3 tuulikute osas on vajalik käsitleda merikotkaste kokkupõrkeriske vähendavate meetmete rakendamise kohustust (märkus nr 7);	Arvestame ettepanekuga
	5) aruannet tuleb täiendada selgitustega, kas haneliste (eelkõige luikede) sügiseseks rändeks on vajalik meetmete välja töötamine (märkus nr 8);	Arvestame ettepanekuga ning täiendame KSH-d.
	6) nahkhiirte puhul tuleb põhjalikumalt kirjeldada ja selgitada järelseire etappe ja selle võimalikke stsenaariume (märkus nr 11).	Arvestame ettepanekuga ning täiendame KSH-d.
	Järgnevalt anname selgitusi eelöeldule ning esitame täiendavad tähelepanekud ja märkused DP seletuskirjadele, KSH aruandele ja lisadele, mille alusel palume dokumente täiendada või esitada põhjendused täiendamata jätmise kohta. 1. Ala 1. Läbiviidud linnustiku uuringus (KSH lisa 2) on toodud välja, et planeeringualal on nähtud merikotkast eelkõige alal 3 läbirändajana, hiljem on selgunud linnu pesitsemine ala 3 piirkonnas ning seda aspekti on uuendatud KSH aruandes ka käsitletud. Märgime, et 2023 sügisest 2024 aasta suveni tehtud vaatlustel nähti merikotkaid võrdlemisi sageli nii pesitsusajal kui sügisel (oktoobris) Evecon ja Enery EP planeeringualal 2a (vähem ka alal 2b), mis külgneb Varja DP ala 1 tuulikupositsioonidega WT-5 ja WT-6 (Volke, V. ja Ots, M., 2025 „Koljala tuuleenergia	1. Arvestame ettepanekuga.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>arendusala linnustiku uuring“, Eesti Ornitoloogiaühing). Viidatud uuringus leiti, et Evecon ja Enery EP alade 2a ja 2b arendamisel on merikotka hukkumiskriis liialt kõrge ning kavandati leevendavaid meetmeid merikotka hukkumiskriisi vähendamiseks. Palume käsitleda seda asjaolu ka käesolevas KSH-s ning vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid arvestades eeldatavat koosmõju olemasoleva Purtse ja kavandatavate Evecon ja Enery EP tuulikutega.</p> <p>2. KSH aruanne ptk 4.2.1. (lk 86). Leiti, et KSH raames ei ole põhjust tuulikute asukohana vältida kõrgemat looduslikku väärtust omavaid kooslusi (nt nn Natura elupaigatüüpide esinemisaladid) ning leiti, et neile ehitamise kavandamisel ei ole ka põhjust eelnevalt hinnata nende looduskaitsest seisundit ega väärtust kaitstavate liikide leiukohtadena. Kuna piirkonna teiste arendusalade uuringutes (sh Evecon ja Enery EP arendusalade 1, 2a ja 2b taimestiku inventuurid) on leidnud tõestust, et piirkonna ekstensiivselt kasutatud alad, sh ka metsamaad, on kaitstavate taimeliikide poolest võrdlemisi rikkad, on vajalik ehitusprojekti koostamisel teostada taimestiku inventuur kõikidel ehitusaladel. Kaitstavate taimeliikide inventuuri pole DP seletuskirjas märgitud isegi tuulikute WT-5 ja WT-6 osas, mille puhul KSH aruanne seda soovib.</p> <p>3. Ala 1 ja ala 3. DP seletuskirjas ei ole sätestatud (KSH aruandes ka antud seire kohustust ei kaaluta) vajadust teostada lisaks merikotka ja rändlindude seirele ka haudelinnustiku seiret (sh hukkunud lindude loendus). Leiame, et see seireliik on tingimata vajalik, sh kumulatiivsete mõjude hindamiseks, mille olulisust on rõhutatud ka KSH aruandes. Ala 1 DP seletuskirja ptk-s 6.2 (lk 26) on märgitud: Tuleb arvestada, et loodusväärtusi (ja ka muid valdkondi) mõjutada võivate kumulatiivsete mõjudega saab tulemuslikult tegeleda üksnes tervikliku ja süstematiseeritud seirekorralduse kaudu. See hõlmab ka erinevate kumulatiivset mõju avaldada võivate planeeringute järelseireandmete koondamist (nt koostöös Keskkonnaametiga), et tagada vastavate</p>	<p>2. Arvestame ettepanekuga ning täiendame KSH-d ja DP seletuskirja ehitustegevusele eelneva kaitsealuste taimeliikide inventuuri läbiviimise tingimusega</p> <p>3. Arvestame ettepanekuga ning lisame KSHsse ja DP seletuskirja vajaduse viia läbi kaitsekorralduslikult oluliste haudelindude seire</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>meetmete õigeaegne rakendamine ning teabe jõudmine pädeva järelevalveasutuseni (nt Keskkonnaamet). Leiame, et DP seletuskirjas tuleb märkida, et seiret läbiviivad eksperdid peavad seire tulemustest lähtudes tegema ettepaneku olulise mõju piirväärtuseks, millest alates peaks planeeringus viidatud täiendavate meetmete rakendamine olema kohustuslik, seire tulemused ei saa olla umbmäärased. Samuti peab planeeringu seletuskirjas olema üheselt sõnastatud, et läbiviidava seire tulemustest lähtudes peab olema võimalik käitisele antavaid tegevuslubasid muuta või neile lisatingimusi seada.</p> <p>4. Ala 1. Tuulegeneraatorite mõju täpne suurus ei ole seni veel teada, kuid vaatlused on näidanud, et väike-konnakotkas on tuuleenergia tootmisalade suhtes väga tundlik ja väike konnakotka kodupiirkonda paigaldatud tuulikud võivad põhjustada pesitsusperioodil tõsiseid probleeme. Väike-konnakotka kodupiirkond on Eestis läbi viidud uuringute põhjal keskmiselt 22 km², kuid varieerub suuruse ja kuju poolest. Seetõttu on tuuleparkide arenduse puhul vaja välja selgitada elupaiga kasutus 2 km raadiuses pesast (väike konnakotka tegevuskava on koostamisel). Tuulikud WT-1 ja WT-2 on kavandatud väike konnakotka pesapaigale lähemale kui 2 km. 10.09.2024 avalikustamisele suunatud KSH aruandes leiti, et tuulikud WT-1 ja WT-2 võivad väike-konnakotkale olla ohtlikud ning pakuti välja erinevaid võimalusi jätkamiseks (loobuda neist tuulikutest, jätkata uuringutega või rakendada tuulikute süsteemset peatamise meetet). Leidsime 17.10.2024 kirjaga 6 5/24/18664-2 punktis 10, et eelistatum oleks neist tuulikutest loobumine, kuid ka teised nimetatud meetmed saavad tulla küll ka kõne alla, kuid nende rakendamise eelduseks on siiski põhjalikud liigi elupaigakasutuse uuringud. KSH aruandes seisuga 30.04.2025 on lk 95 arutletud arendusala ümbruskonna maastikustruktuuri üle ja eeldatud, et liigi peamised toitumisalad võiksid paikneda pesast põhjasuunas. Selle arutluse üldpõhimõttega võib nõustuda. Kuid kuna antud KSH peab andma siiski ühese ja lõpliku vastuse avalduvate mõjude osas ning kuna senistes uuringutes (sh piirkonnas läbiviidud teiste</p>	<p>4. Arvestame ettepanekuga ja viime läbi väike-konnakotka elupaigakasutuse uuringu.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>arenduste uuringutes) on konnakotka vaatlusi võrdlemisi vähe, tuleb viia läbi väike-konnakotka elupaigakasutuse uuring (mida on kiirelt tegutsedes võimalik viia läbi käesoleva pesitsusaja jooksul), mille tulemuste alusel oleks võimalik analüüsida väike-konnakotka elupaiga kasutust ja hinnata tuulikute võimalikku mõju liigile. Viimased väike-konnakotka elupaigakasutuse uuringud on viidanud, et mõnedel juhtudel ei piirdu lindude elupaikade kasutus klassikaliste avamaakõlvikutega ja külastatakse märkimisväärse sagedusega ka teisi alasid (sh metsamaid). Seetõttu on meie hinnangul vajalik pesale minimaalselt 1,3 km kaugusele kavandatavate tuulikute WT-1 ja WT-2 lubamise kaalumiseks läbi viia väike konnakotka elupaiga kasutuse uuring, mis annaks kindluse, et nende tuulikute piirkond ei ole väike-konnakotkastele oluliseks elupaigaks ning võimalik mõju piirdub hukkumisriskiga, mida saab maandada tehniliste meetmetega.</p>	
	<p>5. Ala 3. DP seletuskirja ptk 4 ning KSH aruande ptk 3 käsitlevad planeeritava tegevuse vastavust strateegilistele planeerimisdokumentidele, sh kooskõla koostamisel olevate planeerimisdokumentidega. Palume lisada selgitus, miks ei ole nende hulgas nimetatud Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu 2+2 ristlõikega maantee riigi eriplaneeringut, mille 3 (6) üks lisandunud kaalumisel olev trassialternatiiv võib oluliselt mõjutada alal 3 teatud tuulikupositsioonide elluviidavust (vt https://dge.ee/maps/Haljala-Kukruse/).</p>	<p>5. Täiendasime ptk-i 4 ja lisasime sinna ka Haljala-Kukruse eriplaneeringu käsitlemise, mis eelmises KSH versioonis oli kirjeldatud vaid kumulatiivsete mõjude peatükis.</p>
	<p>6. Ala 3 ümbruskonnas läbiviidud taimkatte uuringud (sh Evecon ja Enery EP raames koostatud uuring Pensa, M., 2024 „Evecon OÜ Lüganuse valla potentsiaalse tuulepargi ala taimestiku ja linnustiku uuringu aruanne. MTÜ Ida-Virumaa Linnuklubi) on näidanud, et piirkonna metsaalad on võrdlemisi rikkad kaitstavate taimeliikide kasvukohtade poolest. Viidatud uuringu kohaselt on kaitstavate taimeliikide kasvukohad seotud eelkõige looduslikumas seisundis säilinud metsakooslustega. Käesoleva KSH raames planeeritavatel ehitusaladel kaitstavate taimeliikide</p>	<p>6. Täname tähelepanu juhtimast. Arvestame ettepanekuga ning täiendame KSH-d ja DP seletuskirja ehitustegevusele eelneva (hiljemalt projekteerimise faasis) kaitsealuste taimeliikide inventuuri läbiviimise tingimusega.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>inventuuri läbi ei viidud. Planeeringus on tuulikud WT-23, WT-24 ja WT-25 kavandatud metsamaale, valdavalt küll raiesmikele, kus kaitstavate liikide leidmise (või nende seal püsimise) tõenäosus on väiksem. Vajalik on täpsustada, kuidas tagatakse, et ehitustegevusega ei kaasne kaitstavate taimeliikide isendite kahjustamist (hiljemalt projekteerimise faasis on vajalik viia läbi looduslikumas seisundis säilinud aladel taimestiku inventuurid, mille alusel saab kaitstavate liikide isendite tuvastamisel rakendada meetmeid isendite kaitseks, sh ümberistutamise vajaduse hindamiseks).</p>	<p>7. Arvestame ettepanekuga ning täiendame KSH-d ja DP seletuskirja.</p>
	<p>7. Ala 3. KSH aruande ptk 4.2.2. (lk 96). Hinnatud on, et kuna lähimad tuulikud on kavandatud merikotka pesast enam kui 2 km kaugusele, st väljapoole nn tsooni 1, on oluline mõju välditud ning piisab tuulepargi rajamisele järgnevast seirest, mille alusel võib olla põhjendatud integreerida tuulikutele automaatsed lindude tuvastamis- ja kokkupõrkeid vältivaid süsteeme vmt. Märgime, et merikotkas on üks enim tuulikute tõttu hukkuvaim liik ning kuna läbiviidud linnustiku uuring on näidanud, et antud arendusala lähedal pesitsevate isendite peamised lennusuunad viivad enamjaolt pesakohast kirdesuunda, st alale 3 kavandatud tuulikute suunda, tuleb siiski näha DP-ga ette kokkupõrkeriske vähendavate meetmete rakendamise kohustus. Antud kohustusest võib loobuda kui piirkonna tuuleparkide planeeringute ja neile järgnevate tegevuslubade menetlustes rakendatakse energiamajanduse korralduse seaduse (ENKS) § 32¹¹ kirjeldatud erisust, mis võimaldab alternatiivide puudumisel lubada sellise taastuvenergeetika projekti rajamist, millega kaasneb loomaliikide (sh linnuliikide) isendite kahjustamist.</p>	
	<p>8. KSH ptk 4.2.2. (lk 100). Käsitletakse haneliste kokkupõrkeriski, pidades seda olulisemaks eelkõige ala 3 puhul. Riski leevendamiseks nähakse ette seire, et vajadusel kavandada meetmeid võimalike mõjude leevendamiseks (nt rändel tuulikute ajutine peatamine). Ehkki ala linnustiku-uuring põgusalt nimetab ka laulu- ja väikeluiki, siis eelnevalt viidatud Evecon ja Enery EP raames koostatud uuringus (Pensa, M., 2024 „Evecon OÜ</p>	

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>Lüganuse valla potentsiaalse tuulepargi ala taimestiku ja linnustiku uuringu aruanne“, MTÜ Ida Virumaa Linnuklubi) on piiritletud II kaitsekategooriasse kuuluvate laulu- ja väikeluige oluline peatusala alaga 3 külgneval põllul ning näidatud arendusala ületavaid olulisi lennusuundi (sh nn tsoon 2, mille piires on reeglina põhjendatud tuulikute rajamisest loobumine või mõjusid efektiivselt maandavate leevendusmeetmete rakendamine). Mõõname, et nii hanelased kui luiged on reeglina tuulikuid vältivad liigid, kelle kokkupõrkesuremus on madal, kuid sellest hoolimata tuleb käesolevat KSH aruannet täiendada ja kaaluda, kas on vajalik näha leevendusmeetmena ette tuulikute peatamist luikede sügise rändeperioodi ajal.</p> <p>9. Ala 3. DP-ga kavandatakse ehitiste rajamist ka veekogude ehituskeeluvööndisse. Kui tuulikute WT-18, WT-19 ja WT-21 puhul rakendub looduskaitseaduse (LKS) § 38 lg 5 p 12 kohane erand (ala 3 DP seletuskirja ptk-s 5.12 on viidatud LKS § 38 lg 5 p-le 8 – palume parandada), siis tuuliku WT-16 puhul taotletakse ehituskeeluvööndi vähendamist. Planeeringulahendus näeb ette Pajupõllu kinnistul, kuhu on tuulik WT-16 kavandatud, Varja oja ülemjooksu (millest tulenevad kalda kaitse kitsendused) viimist 200 m pikkuses lõigus torusse. Märgime, et vastavalt LKS § 38 lg-le 2 on veekogu kalda kaitse vööndite laiuse arvestamise lähtejoon ruumiandmete seaduse kohaselt Eesti topograafia andmekogu (ETAK) põhikaardile kantud veekogu veepiir. Märgime, et kui nähakse ette veekogu juhtimine torusse, siis Keskkonnaametile teadaolevalt muudetakse sellel lõigul vastavalt ka põhikaarti, mistõttu torustatud veekogude puhul ei ole põhjust ega alust rakendada kalda kaitse piiranguid. Veekogu torustamiseks tuleb vajadusel taotleda veeluba või veekeskkonnariskiga tegevuse registreering. Märgime, et veekogu süvendamine, veekogu põhja süvenduspinnase ja veekogusse tahkete ainete paigutamine 5–100-kuupmeetrise mahuga on tegevused, mis tuleb eelnevalt Keskkonnaametis registreerida veekeskkonnariskiga tegevusena veeseaduse (VeeS) § 196 lg 2 p-de 2 ja 5 alusel. Veekogu süvendamine, veekogu</p>	<p>9. Seletuskirja ptk 5.12 viide LKS'ile on parandatud .</p> <p>KSH aruande ptk-sse 4.4 lisatud seoses Varja oja torustamisega tingimus, et veekogu torustamiseks tuleb vajadusel Keskkonnaametilt taotleda veeluba või veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringut. Tuulik WT-16 positsiooni leidmisel on arvestatud kõigi ülejäänud KSH-s käsitletud piirangutega (müra, looduskaitsepiirangud, vajalikud kaugused taristuobjektidest jms) ja naaberkiinnistute piiridega ning nendest tulenevalt ei ole tuuliku nihutamine Varja oja ehituskeeluvööndi suhtes kahjuks võimalik. Torustatav lõik on võrreldes Varja oja kogupikkusega marginaalne, lisaks on tegemist maaparandussüsteemide poolt tugevalt mõjutatud piirkonnaga, sellest tulenevalt hindas KSH torustamisega Varja oja avalduvat mõju väheoluliseks.</p> <p>Tingimus on seletuskirjas täpsustatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>põhja süvenduspinnase ja veekogusse tahkete ainete paigutamine rohkem kui 100 kuupmeetrise mahuga on tegevused, mis vajavad keskkonnaluba VeeS § 187 p-de 8 ja 10 kohaselt. Keskkonnaamet toob siiski välja, et torustamist tuleb eriti looduslikel aladel vältida ning seda võib teha vaid äärmisel vajadusel, nt tihedalt hoonestatud aladel, kus looduslikku keskkonda enam pole. 200 m lõigu torustamiseks puudub aga vajadus, sest vaadates maastikku peaks tuuliku püstitamiseks ruumi olema. Keskkonnatingimused torustamisel halvenevad: - - -</p> <ul style="list-style-type: none"> - torustatud lõigul hävivad looduslikud elupaigad (taimed, selgroogsed jm); muutub niiskemaks ümbritseva ala veerežiim, sest vesi ei saa liikuda otse; torus kuhjuvad setted, mida sellisel lõigul on keerukas eemaldada; torustatud alal ei toimu vee looduslikku puhastumist jne. Maaparandussüsteemide kaardirakenduse järgi on tegemist kuivendussüsteemi reguleeriva võrguga, mistõttu torustamisel see osa kuivendavalt enam ei toimi. Maaparandusseaduse § 47 alusel võib olla vajalik tegevuseks saada Maa- ja Ruumiameti nõusolek. 	<p>10. Täname tähelepaneku eest. Paralleelselt Varja peakraaviga kavandatud juurdepääsuteed on planeeritud ehituskeeluvööndist väljapoole.</p>
	<p>10. KSH aruande ptk 4.4. (lk 123). Kirjas on: LKS § 38 lg 4 p 4 kohaselt ei laiene ehituskeeld maaparandussüsteemile. Kavandatava tegevuse puhul ei laiene ehituskeeld seega Varja peakraaviga ristuvate teede ja torusildade rajamisele, kuna see tegevus on käsitletav maaparandussüsteemi ümberehitusena.“ Dokumentides ei käsitleta ehituskeeluvööndi küsimust seoses tuulikute juurdepääsuteedega (mille põhimõtteline juurdepääsude skeem on ala 3 puhul joonisel 19 ning mis on kavandatud paralleelselt Varja peakraaviga) ning montaažiplatside tarbeks. Kas sellest lähtudes saab eeldada, et need ehitised rajatakse väljapoole ehituskeeluvööndi ulatust? Juhime tähelepanu, et vastavalt maaparandusseaduse § 4 lg 7 alusel on maaparandussüsteemi teenindav tee maaparandushoiutöö tegemiseks vajalik metsa- ja eratee, mis ei ole määratud avalikuks kasutamiseks. Kui kavandatud tee kasutamise eesmärk ei ole maaparandushoiutöö tegemine, siis ei saa ehitatavat teed käsitleda maaparandussüsteemi teenindava</p>	<p>11. Täname tähelepaneku eest ning teeme KSH aruande puhul vastavad täpsustused. Täpsustame vastavalt ka seletuskirjade punkti 6.2</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>13. Kuna suurem osa planeeringualast asub kaitsmata või nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, siis juhul, kui aladele sh elektriikaabli kavandatavasse asukohta jääb joogivee salvkaevusid või registrisse kandmata puurkaevusid, tuleb kaevude asukohad ka aruandes välja tuua. Nii registrisse kandmata puurkaevude kui salvkaevude puhul tuleb samuti arvestada aruandes välja toodud soovitusi ning tingimusi, mis puudutavad kaevu hooldusala ning ehitusaegsete ladude ja masinate parkimiskohtade soovituslikku kaugust.</p>	
<p>6. Keskkonnaamet 04.12.2025 kiri nr 6-5/25/10674-6</p>	<p>Esitasite Keskkonnaametile 1 teistkordselt kooskõlastamiseks planeerimiseseaduse (PlanS) § 85 lg 1 alusel Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu (DP) materjalid (ala 1 ja 3 seletuskirjad) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu koos lisadega.</p> <p>....</p> <p>Keskkonnaamet jättis 16.06.2025 kirjaga nr 6-5/25/10674-3 (edaspidi 16.06.2025 kiri) DP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamata. Peamisteks kooskõlastamata jätmise põhjusteks olid: merikotkaste hukkumiskõrge ja haudelinnustiku seirega arvestamise ja kumulatiivse hindamise ebapiisavus, väikekonnakotka elupaiga kasutuse uuringu läbiviimise vajadus, ehitusprojekti koostamisel tingimuse lisamine täiendava kaitstavate taimeliikide inventuuri läbiviimiseks, merikotkaste tuulikutega kokkupõrkeriske vähendavate meetmete rakendamise kohustuslikkus. Lisaks palusime selgitusi eelkõige luikede sügise rände meetmete väljatöötamise vajalikkuse kohta ning nahkhiirte osas järelseire etappide ja selle võimalike stsenaariumite põhjalikumalt kirjeldust. Keskkonnaameti märkustega on arvestatud ja DP ning KSH aruande materjale nende põhjal täiendatud.</p>	<p>Kooskõlastatud täpsustavate märkustega, millega palutakse arvestada ja materjale täiendada.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>Lähtudes PlanS § 85 lg-st 1 ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p-st 2 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 42 lg-st 3 kooskõlastab Keskkonnaamet Lügane valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõud.</p> <p>Kuigi Keskkonnaamet kooskõlastab DP ja KSH aruande eelnõu, esitame siiski järgnevad täpsustavad märkused, millega palume arvestada ning materjale täiendada:</p>	
	<p>1. KSH aruande ptk-s 5 (lk 143) ning DP ala 1 seletuskirja ptk-s 6.2 (lk 25) ja DP ala 3 seletuskirja ptk-s 6.2 (lk 27) on kirjas: <i>Merikotka pesitsusajal 15. veebruarist 31. juulini tuleb vältida pesast 500 m raadiuses mürarikkeid tegevusi, sh maakaabli rajamisega seotud ehitustegevust</i>. Palume antud kitsendus sõnastada ümber – häirimise keeldu tuleb rakendada EELIS-sse kantud elupaiga piires (mis mõnes kohas ulatub ka kaugemale kui 500 m pesapuust).</p>	<p>1. KSH aruanne ja DP seletuskirjad on vastavalt ümber sõnastatud.</p>
	<p>2. KSH aruande ptk-s 5 (lk 143) ning DP ala 3 seletuskirja ptk-s 6.2 (lk 27) on kirjas: <i>Varja tuuleala nr 3 tuulikud tuleb luikede sügisrände perioodil massrände ajaks peatada ning meetme pikaajalise vajalikkuse hindamiseks tuleb läbi viia täiendav sügisrändeaegne uuring koos vaatlustega vähemalt ühel rändeperioodil</i>. Keskkonnaamet nõustub põhimõtteliselt selle lahendusega, kuid märgime, et pelgalt ühe rändeperioodi vaatlustega ei pruugi lõplikku selgust saada ning arvestama tuleks pikemaajalise uuringu vajadusega. Praeguses sõnastus jääb ebaselgeks, kuidas ja millal selgitatakse enne järeluuringut välja luikede massrände periood ja tuulikute peatamise täpsem ajavahemik.</p>	<p>2. Märkusega arvestatud ning KSH ja DP nr 3 seletuskiri korrigeeritud</p>
	<p>3. KSH aruande ptk-s 4.2.2 (lk 103) p-s 7 on täiendava tingimusena toodud sisse kohustus kaitsekorralduslikult oluliste haudelinnuliikide seireks. Kuna linnustiku eeluuringus on lisaks kaitsekorralduslikult olulistele liikidele uuritud ka teisi linnuliike,</p>	<p>3. Märkusega arvestatud ning KSH ja DP seletuskiri korrigeeritud</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	tuleks haudelinnustiku järelseiret korraldada samasugust metoodikat järgides.	
	4. KSH aruande ptk-s 4.2.1 (lk 83) on kajastatud tuulealade nr 1 ja 3 vahele kavandatud elektriikaabli piirkonda jäävad kooslused. Juhime tähelepanu, et antud kooslused on inventeeritud 2024. aastal Pärandkoosluste kaitse ühingu poolt Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) projekti Aru- ja soostunud niitude üle-eestiline inventuur (II-etapp) raames. Seega palume antud kooslusi käsitleda siiski kõrgema looduskaitse väärtusega kooslustena ning kui neil ehitustegevus on möödapääsmatu, näha võimalusel ette meetmed ehitustegevusega seonduvate kahjustuste leevendamiseks (meetmed, millega võimalikult kiirendada rohukamara taastumist ehitusalal peale ehitustöid).	4. Märkusega arvestatud ning KSH ja DP seletuskirjad korrigeeritud
	5. DP ala 3 seletuskirja ptk-s 5.12 (lk 23) on kirjas: <i>Skeem 6 illustreerib olukorda, kus tuuliku WT-16 rootorilabade pöörlemisulatus ulatub osaliselt väljapoole Pajupõllu (katastritunnus 43801:001:0144) katastriüksuse piire, kuid ei ulatu naaberkiinnistu kohale, mille omanik ei ole andnud nõusolekut labade ulatamiseks oma kinnistu kohale.</i> Palume üle kontrollida ja parandada viidatud skeemi number, seletuskirja skeem 6 on väljavõte Lüganuse valla kaardist.	Viide skeemile on parandatud.
	6. KSH aruande ptk-s 4.4 (lk 124-125) on jätkuvalt kirjas: <i>LKS § 38 lg 4 p 4 kohaselt ei laiene ehituskeeld maaparandussüsteemile. Kavandatava tegevuse puhul ei laiene ehituskeeld seega Varja peakraaviga ristuvate teede ja torusildade rajamisele, kuna see tegevus on käsitletav maaparandussüsteemi ümberehitusena.</i> Keskkonnaamet juhtis 16.06.2025 kirja p 10 tähelepanu, et vastavalt maaparandusseaduse § 4 lg 7 alusel on maaparandussüsteemi teenindav tee maaparandushoiutöö tegemiseks vajalik metsa- ja eratee, mis ei ole määratud avalikuks kasutamiseks. Kui kavandatud tee kasutamise eesmärk ei ole maaparandushoiutöö tegemine, siis ei saa ehitatavat teed käsitleda maaparandussüsteemi teenindava teena. Antud juhul ei	Arvesse võetud ja KSH-d vastavalt korrigeeritud

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	planeerita maaparandussüsteemi ega selle toimimiseks vajalikkudehitist vaid tuuleparki, mistõttu LKS § 38 lg 4 p 4 erandit kasutada ei saa.	
	7. DP ala 3 seletuskirja ptk-s 5.12 (lk 23) on kirjeldatud Varja oja kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku tegemise vajadust seoses tuulikuga WT-16, mille vundament, rootorilabade vertikaalne projektsioon ja montaažiplats jäävad ehituskeeluvööndisse . Samal lk-l on kirjas: <i>Ettepanek ehituskeeluvööndi vähendamiseks tugineb otseselt KSH järeldustele (vt KSH aruanne ptk 4.4) ning rakendatavad meetmed vastavad looduskaitseaduse § 34 eesmärkidele: looduskoosluste säilitamine, kahjuliku mõju piiramine ning avaliku kasutuse tagamine.</i> KSH aruande ptk-s 4.4 ei ole käsitletud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekut. Käsitletud on vaid erinevaid LKS § 38 ehituskeeluvööndi erandeid, sh selliseid, mida tegelikult kavandatava tegevuse puhul rakendada ei saa (vt nt käesoleva kirja p 6). Palume dokumendid viia omavahel kooskõlla.	Arvesse võetud ning KSH-d ja DP nr 3 seletuskirja vastavalt korrigeeritud
7. Päästeamet 16.06.2025 kiri nr 7.2-3.3/3173-1	<p>Päästeseaduse § 5 lg 1 p 7 ja planeerimisseaduse § 127 alusel kooskõlastab Päästeameti Ida päästkeskuse ehituskontrolli teenuse nõunik Kristina Kazmin OÜ Hendrikson & Ko (töö nr 21003919) poolt koostatud Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneering järgmise tingimustega:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väline tulekustutusvesi tuleb lahendada vastavalt siseministri määrusele nr 10 „Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord“. • Detailplaneeringu kooskõlastus nr 4557-2025-2. • Päästeameti Ida päästkeskus tutvus Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1-3 detailplaneeringute keskkonnamõju strateegiline hindamine eelnõuga ning ei oma vastuväiteid ja ettepanekuid. 	Kooskõlastatud tingimustega. Täname tähelepanu juhtimast. Seletuskirjade ptk 5.7 „Tuleohtus“ on vastavalt täiendatud.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<ul style="list-style-type: none"> Päästeameti Ida päästkeskuse kooskõlastuse andmine on sisult menetlustoiming. Üldjuhul saab haldusmenetluse toimingu vaidlustada koos haldusaktiga (sisulise otsusega) - antud juhul on vaide või kaebuse esitamine võimalik pärast Lüganuse Vallavalitsuse planeeringu vastuvõtmise otsuse või selle andmisest keeldumise kohta. 	
8. Terviseamet 20.06.2025 kiri nr 9.3-4/24/9003-6	Amet on tutvunud esitatud planeeringumaterjalidega ning kooskõlastab Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1 ja nr 3 detailplaneeringud ja KSH järgmistel tingimustel: <ol style="list-style-type: none"> Amet nõustub välja toodud soovitusel, et kavandatavate tuulikute töötamisega kaasneva müra hindamisel võtta aluseks tööstusmüra sihtväärtus (öisel ajal vastavalt 40 dB), seda vähemalt aladel, kus eelduslikult on sihtväärtus olemasolevas olukorras tagatud. Koosmõju hindamisel on parimaks võimalikuks eesmärgiks tagada olukord, mille korral öisel ajal erineval ajal rajatud (või rajatavate) tuulikuparkide vahelistes elamupiirkondades olulist täiendavat müra mõju ei lisandu ning jätkuvalt tagatakse öisele piirväärtusele (45 dB) vastav olukord. 	Kooskõlastatud tingimustega 1. Arvesse võetud.
	<ol style="list-style-type: none"> Joonisel 4-8 Arendusala 1 mürakaart jääb müratundlik ala 16 mürataseme osas 40 dB piirile. Kuna KSH annab soovitusel, et planeeritavate tuulikutega märkimisväärt täiendavat müra mõju ei lisandu, siis tuleks tuulikute osas rakendada täiendavaid tööaja või töörežiimi piiranguid. 	2. Võetud teadmiseks. Selgitame, et vastavalt KSH aruandele on kavandatavate tuulikute töötamisega kaasneva müra hindamisel soovitatav aluseks võtta kõige rangem elamualade müraalane nõue ehk tööstusmüra sihtväärtus (öisel ajal (23.00-7.00) vastavalt 40 dB), seda aladel, kus eelduslikult on sihtväärtus olemasolevas olukorras tagatud. Olukorras, kus öine sihtväärtus (40 dB) on tagatud, ei ole alust täiendavaid piiranguid rakendada. Olemasolevatele tuulikutele kõige lähemal asuvates elamupiirkondades (Koljala külas Kaevuri aiandusühistu elamumaa sihtotstarbega kinnistud (mürakaardil ala nr 24) ning Koljala külas kehtestatud Kihva kinnistu (75101:003:0189)

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
		elamumaa detailplaneeringu hoonestusalal (mürakaardil ala nr 23) ei ole uute tuulikute kavandamisel antud piirkonnas enam võimalik täielikult tagada sihtväärtust ning koosmõju hindamisel on parimaks võimalikuks eesmärgiks tagada olukord, mille korral öisel ajal erineval ajal rajatud (või rajatavate) tuulikuteparkide vahelistes elamupiirkondades olulist täiendavat müra mõju ei lisandu ning jätkuvalt tagatakse öisele piirväärtusele (45 dB) vastav olukord.
	<p>3. Amet nõustub KSH soovitusel, et tuulikute lõpliku arvu ja paigutuse fikseerimisel ning lõpliku tuuliku mudeli väljavalimisel teostada ala nr 1 ja ala nr 3 täiendav müra modelleerimine (sh madalsageduslik müra), mis arvestaks välja valitud tuuliku andmeid ning täpset paigutust. Lisaks tuleb koostada täiendav müra modelleerimine koosmõjus teiste olemasolevate tuulikute ja planeeritavate tuulikutega.</p> <p>4. Täiendava müra modelleerimise käigus tuleb lisaks tuulikute tekitavale mürale arvesse võtta ka tuulepargiga seotud seadmeid, näiteks alajaamade trafosid ja muid lisaseadmeid. Need komponendid võivad tekitada eelkõige tonaalset müra ja neid tuleb hinnata koos tuuliku müraga.</p>	<p>3. Arvestame ettepanekuga</p> <p>4. Arvestame ettepanekuga</p>
	5. Amet nõustub välja toodud soovitusel tuulikute kasutusloa menetlemise raames teostada lähimate eluhoonete juures tuulikute välisõhu müra mõõtmised eesmärgiga kontrollida, kas olukord vastab kehtivatele normtasemetele (sh madalsageduslik müra) või planeeringus fikseeritud tingimustele.	5. Võetud teadmiseks.
	6. Kaasata amet planeeringu ehituslubade menetluse etapis, et amet saaks hinnata planeeritava tegevuse (täiendava müra modelleerimise tulemused) vastavust keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus	6. Arvesse võetud.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ nõuetele.</p> <p>Lisaks toob amet välja järgneva:</p> <ul style="list-style-type: none"> Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu seletuskirjas lk 7 on välja toodud, et „Planeeringuala asub Lügänu vallas Varja külas, ...“. KSH aruande ja jooniste järgi ei asu planeeringuala nr 1 Varja külas. KSH-s lk 46 vaadata üle müratundlike alade numeratsioon (esimeses lauses üleliigne (05) ja ebakorrektne Mardika eluhoone number). 	
9. Eesti Geoloogiateenistus 25.06.2025 kiri nr 13-4/25-204	<p>Eesti geoloogiateenistusel ei ole alust arvata, et Lügänu valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu lahendus halvendaks maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.</p> <p>Eesti Geoloogiateenistus nõustub Ida-Viru maakonnas Lügänu valla Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu lahendusega.</p>	Kooskõlastatud
10. Transpordiamet 27.06.2025 kiri nr 7.2-1/25/7653-20. AK	<p>Oleme tutvunud kooskõlastamiseks esitatud materjalidega ning palume planeeringut korrigeerida järgmiselt.</p> <ol style="list-style-type: none"> Oma arvamuse p 2 viitasime vajadusele lähtuda planeeringuga kavandatavate tuulikute asukohtade määramisel Vabariigi Valitsuse 23.03.2022 korraldusega nr 97 algatatud Riigitee 1 Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu 2+2 ristlõikega maantee riigi eriplaneeringu (edaspidi riigitee planeering) lahendusest. Oma arvamuse p 1 tõime välja Kliimaministri 25.11.2023 määruse nr 71 „Tee projekteerimise normid“ (edaspidi normid) § 63 lg 5 kohase nõude, mille alusel tuleb määrata elektrituuliku vähim kaugus teekatte servast vastavalt valemile $L=(H+0,5D)$, kus L on tuuliku vähim kaugus teekatte servast meetrites, H on tuuliku masti kõrgus meetrites ja D on tuuliku rootori või tiiviku diameeter meetrites. 	<p>Kooskõlastamata</p> <p>1. Arvesse võetud. Tee projekteerimise norm määrab elektrituuliku vähima kauguse teekatte servast valemiga $L=(H+0,5D)$. Pos 5 asukohta on liigutatud nii, et $L=(H+0,5D)$ ei ulatuks teerajatisse ala maale.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>Planeeringu seletuskirjas (Lisa 1) pt 5.2. „Kruntide ehitusõigus“ on kirjas, et „Elektrituuliku maksimaalseks kõrguseks (laba tipu kõrguseks) on kavandatud olemasolevast maapinnast kuni 300 m.“ Ehk eelnevalt mainitud valemis L=300 m. Oma ettepanekute p 2 tõime ka välja, et tuulikute asukohtade määramisel riigitee planeeringu lahenduse kontekstis arvestada kaugus tuulikute vundamentide servast kuni riigitee planeeringu trassikoridori servani.</p> <p>Planeeringuga Katri katastriüksusele (tunnus 43701:001:0238) kavandatava tuuliku WT-5 kaugus (Lisa 4) ei ole riigitee planeeringu trassikoridorist 300 m. Me ei saa nõustuda planeeringu lahendusega, mis seab kitsendused koostamisel olevale riigitee planeeringule.</p>	
	<p>2. Eemaldada planeeringu seletuskirja pt 3.4. „Haljastus, liiklus“ lause: „Planeeritav ala külgneb riigiteega nr 1 Tallinn-Narva tee km 135-148.“ (vt ka meie arvamuse p 3). Meil ei ole märkusi KSH eelnõule.</p> <p>Võttes aluseks normide § 63 lg 5 ja planeerimisseaduse § 126 lg 1 jätame planeeringu kooskõlastamata.</p> <p>Oleme valmis tegema koostööd planeeringu koostajaga ning palume esitada planeering peale korrigeerimist meile uuesti kooskõlastamiseks.</p>	Arvesse võetud. Seletuskirja ptk 3.4 on vastavalt parandatud.
11. Transpordiamet 08.12.2025 kiri nr 7.2-1/25/7653-27. AK	<p>Olete esitanud meile korduvaks kooskõlastamiseks Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu (edaspidi <i>planeering</i>) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu.</p> <p>Planeeringu koostamise eesmärk on määrata elektrituulikute ehitusõigus ning nende toimimiseks vajalike rajatiste (sh tehnovõrkude ja juurdepääsuteede) põhimõtteline paiknemine vastavalt planeerimisseaduse § 125 lg 1 ja § 126 lg 1.</p> <p>Planeeringuga kavandatav tuulepark koosneb viiest tuulikust (WT-1, WT-2, WT-5, WT-6 ja WT-7), ühe tuuliku võimsus on vähemalt 3 MW ning tuulikute maksimaalseks kõrguseks (laba</p>	<p>Kooskõlastatud</p> <p>Planeeringu elluviimise peatükki on vastavalt soovitule täiendatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>tipu kõrguseks) olemasolevast maapinnast on kavandatud 286,5 meetrit.</p> <p>Planeeringut on korrigeeritud meiega koostöös.</p> <p>Võttes aluseks ehitusseadustiku (EhS) ja planeerimisseaduse (PlanS) kooskõlastame planeeringu.</p> <p>Planeeringu elluviimisel palume arvestada järgnevaga.</p> <p>1. Kõik riigitee kaitsevööndis kavandatud ehitusloa kohustusega tööde projektid tuleb esitada meile nõusoleku saamiseks.</p> <p>Riigitee ristumiskoha rajamiseks või olemasoleva ristumiskoha rekonstrueerimiseks tuleb EhS § 99 lg 3 alusel taotleda meie käest nõuded ristumiskoha projekti koostamiseks.</p> <p>2. Kui kohalik omavalitsus annab planeeringualal projekteerimistingimusi EhS § 27 alusel või kavandatakse muudatusi riigitee kaitsevööndis, siis palume meid kaasata menetlusse.</p> <p>Kooskõlastus kehtib kaks aastat kirja välja andmise kuupäevast. Kui planeering ei ole selleks ajaks kehtestatud, siis palume esitada planeering meile lähteseisukohtade uuendamiseks.</p>	
<p>12. Maa- ja Ruumiameti KOV planeeringute heakskiitmise osakond</p> <p>22.07.2025 kiri nr 12-1/25/363-7</p>	<p>Tutvunud esitatud materjalidega, märgib MaRu kohalike omavalitsuste planeeringute heakskiitmise osakond järgmist.</p> <p>1. PlanS § 11 lõike 1 kohaselt peab planeerimisel arvesse võtma kehtivaid planeeringuid, arengukavasid ning teisi ruumilist arengut mõjutavaid dokumente ja muud asjakohast teavet.</p> <p>1.1. Juhime tähelepanu, et Lügänu vald kehtestas hiljuti uue üldplaneeringu, mistõttu varasemalt kehtinud üldplaneering ja teemaplaneeringud pole kehtivad. Lügänu valla üldplaneeringus tehtud ettepaneku alusel on muudetud Ida- Viru maakonnaplaneeringut potentsiaalsete tuuleenergeetika alade ja roheline võrgustiku osas. Palume detailplaneeringute seletuskirja ja KSH aruannet ajakohastada.</p> <p>1.2. Ala 1 detailplaneeringu kontaktvööndi joonisel palume kajastada olemasolevaid Purtse tuulepargi</p>	<p>Täname tähelepaneku eest ning täiendame vastavalt planeeringute seletuskirja, KSH aruannet ning maakonnaplaneeringu Lügänu-Purtse väärtusliku maastikuala osas joonist.</p> <p>1.1 Täpsustatud on seletuskirjade ptk 1. „Planeeringu koostamise alused“ ja ptk 4. „Planeeringuala lähipiirkonna seosed“ ning viited kehtestatud üldplaneeringule läbi seletuskirjade.</p> <p>1.2 Kontaktvööndi joonis on täiendatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>tuulikupositsioone. Märkime, et kontaktvööndi jooniselt puudub maakonnaplaneeringu Lüganuse-Purtse väärtuslik maastikuala, kuigi detailplaneeringu seletuskirja ptk-is 3.2 on seda nimetatud. Palume joonist täiendada.</p> <p>1.3. Juhime tähelepanu, et ala 1 planeeringuala kattub suures osas ja ala 3 osaliselt maakonnaplaneeringu ja uue kehtiva üldplaneeringu rohevõrgustiku alaga, mida alade seletuskirja ptk-is 4.1 mainitud pole. Palume täiendada seletuskirja.</p> <p>1.4. Palume ala 1 ja ala 3 detailplaneeringu seletuskirja ptk-is 4 tuua välja seosed lähipiirkonna tuuleplaneeringutega ja riigi eriplaneeringutega, sh kajastada planeeritavate tuuleparkide alasid (võimalusel ka tuulikute positsioone) kontaktvööndi joonisel. Juhime tähelepanu, et näiteks Evecon OÜ ja Enegy Estonia OÜ eriplaneering on kooskõlastamise etapis, kus mõned tuulikupositsioonid asuvad ala 1 ja ala 3 läheduses. Ala 3 planeeringuala läheduses on koostamisel ka riigieriplaneering „Riigitee 1 Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu 2+2 ristlõikega“, mis võib mõjutada alal 3 osade tuulikupositsioonide elluviidavust.</p>	<p>1.3 Seletuskirjade peatükid 4.1. on vastavalt täiendatud.</p> <p>1.4. Seletuskirja ptk 4 on täiendatud.</p>
	<p>2. Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded määruses1 (määrus) on toodud, et planeering peab olema selge ja üheselt mõistetav ning planeeringu seletuskiri ja joonised peavad olema omavahel kooskõlas (§ 2 lõige 4).</p> <p>2.1. Juhime tähelepanu, et ala 1 planeeringuala on detailplaneeringu koostamise jooksul muutunud. Palume planeeringuala muutumise asjaolusid seletuskirjas selgitada.</p> <p>2.2. Alade 1 ja 3 põhijoonistel on ehitusõiguse kastis märgitud krundi kasutamise sihtotstarbeks „tootmismaa“. Selgitame, et tootmismaa on maakasutuse juhtotstarbe nimetus, millega määratakse üldplaneeringus maa-ala kasutamise valdav otstarve. Krundi kasutamise</p>	<p>2. Arvesse võetud – täiendame seletuskirja. Täname soovitusel eest, lähtume muudatuste tegemisel esile toodud juhendist.</p> <p>2.1 Seletuskirja ptk 1. „Planeeringu koostamise alused“ on vastavalt täiendatud.</p> <p>2.2 Arvesse võetud</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>sihtotstarbe nimetus tuuleenergia tootmise aladel on „Elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitamise maa“. Vajadusel võib krundile detailplaneeringuga määrata mitu kasutamise sihtotstarvet. Krundi kasutamise sihtotstarvete määramisel soovitame lähtuda juhendi „Nõuanded detailplaneeringu koostamiseks“ punktis 5.2.6. viidatud maakasutuse tabelist, kus on loetletud detailplaneeringuga määratavad krundi kasutamise sihtotstarbed ja näidatud seosed üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarvetega. Palume detailplaneeringu koostamisel eeltooduga arvestada.</p>	
	<p>3. Alade 1 ja 3 planeeringu seletuskirjade peatüki 6.2 pealkirjaks on: „Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandest tulenevad soovituslikud keskkonnamõju leevendavad meetmed.“ Samas on selgitatud, et peatükis on toodud meetmed, mis aitavad planeeringualal võimalikku ebasoodsat mõju vähendada ning olulist ebasoodsat mõju vältida, millest võiks järeldada, et tegu pole siiski soovitude, vaid pigem tingimustega. Palume peatüki pealkirja sõnastust parandada.</p>	<p>3. Arvesse võetud. Seletuskirja ptk 6.2 pealkiri on muudetud.</p>
	<p>4. Vastavalt määrusele peab planeeringu seletuskiri sisaldama KSH hindamise tulemusi ning samuti tuleb planeeringu seletuskirja lisada KSH-st tulenevad nõuded, ja leevendusmeetmed, mida tuleb projekteerimistingimuste andmisel ja projekteerimisel aluseks võtta (§ 3 lõige 2). KSH aruande ptk-is 4.2.1 on ala 1 kohta toodud tingimus, et „Enne tuulikute WT-5 ja WT6 ning nendega seotud taristu ehitamist tuleb inventeerida ehitusalale ja selle lähiümbrusse (orienteeruvalt 50 m raadiusse) jäävad potentsiaalsed kaitsealuste taimeliikide kasvukohad loodusdirektiivi elupaigaks määratletud aladega kattuvates osades ning vajadusel korraldada koostöös Keskkonnaametiga taimede ümberasustamine.“, mida seletuskirja lisatud ei</p>	<p>4. Arvesse võetud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>ole. Detailplaneeringute seletuskirjas ei ole kajastatud võimalikku mõju taimestikule, ala 1 osas pole kajastatud mõju rohevõrgustikule ja väärtuslikule maastikule.</p> <p>Palume lisada KSH-st tulenevad tingimused ja võimalikud leevendusmeetmed detailplaneeringute seletuskirja ning üldiselt veenduda, et KSH aruandes välja toodud leevendusmeetmed või tingimused oleksid kajastatud detailplaneeringute seletuskirjas.</p>	
	<p>5. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ eeldab, et erineva mürakategooria alad selgitatakse välja KSH-s ning kajastatakse ka planeeringulahenduses. Et tagada planeeringulahenduse elluviidavus ja välistada müratundlike ehitiste kavandamist ülenormatiivsete mürahäiringutega alale, tuleb:</p> <ul style="list-style-type: none"> - näidata erineva mürakategooria alad põhijoonisel; - vajadusel laiendada planeeringualasid nii, et see kataks kogu müratundlike ehitiste keeluala; - seletuskirjas kirjeldada, kuidas mürakategooria alasid arvestatakse ning millised piirangud neile kehtivad. <p>Selgitame, et lähtudes elektrituulikute paiknemisest on KSH-s modelleeritud müra normtasemete piirkonnad (mürakategooria alad), kuhu ei ole võimalik ehitada elamut või mõnda muud müratundlikku ehitist elektrituuliku(te) naabruses. Kuna planeeringuga saab tingimusi kehtestada ainult planeeringualale, tuleks müratundlike ehitiste keeluala jätta planeeringualale. Eesmärgiga tagada planeeringu elluviidavus, soovitame Varja ala 1 ja ala 3 planeeringuala laiendada müratundliku ehitise keeluala ulatuses (võrra), mürakategooria alad lisada joonisele ja seletuskirjas näha ette meetmed, mida on vajalik arvestada tuulepargi mõjualas uute hoonete kavandamisel. Juhime</p>	<p>5. Täname soovituset eest. Ettepanekutega arvestatud osaliselt. Planeeringu seletuskirjas täpsustatakse tuulikute planeerimise ja rajamise korral tekkivate võimalikke müraga seotud piirangute ning tingimuste temaatikat. Kuna planeeringualade laiendamise ettepanek on esitatud soovitusena ja ei tulene otseselt kehtivatest õigusaktidest, siis planeeringuala laiendatud ei ole. Planeeringualale müratundlike alasid ei jää ja neid ei ole otstarbekas eraldi põhijoonisel kajastada. Kõik asjakohased müratundlikud alad (II kategooria alad) on eraldi välja toodud KSH aruandes (müra peatükis ja kõikidel mürakaartidel).</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>tähelepanu, et kuna naaberomavalitsuse territooriumile ei saa kehtestada müratundliku ehitise keeluala, palume joonisel naabervalda ulatuv müratundliku ehitise keeluala märkida täiendava informatsioonina, ilma kehtestatava piiranguta. Täiendavalt selgitame, et planeeringuala muudatuse koos põhjendusega saab fikseerida menetlustoiminguga, st teavitades osapooli kirjaga (e-kirjaga), kajastades vastavat infot valla kodulehel ja hiljem fikseerides järgmise etapi volikogu otsuses. Planeeringuala laiendamist (koos põhjendusega) tuleb käsitleda ka planeeringu seletuskirjas ja KSH-s. Oluline on, et edaspidiste tegevuste ja teavituste juures oleks planeeringuala muutmisele kindlasti tähelepanu juhitud.</p>	
	<p>6. Märgime, et planeeringus on ala 1 tuulikupositsioonid planeeritud valla piiri lähedusse ja mürahäiringud, mis mõjutavad müratundlike ehitiste ehitamist, ulatuvad naabervalda. Kavandades tuuleparki kohaliku omavalitsuse piiri vahetusse lähedusse, tuleb arvesse võtta, et planeeringuga ei saa seada piiranguid teise omavalitsuse territooriumile sh müratundliku ehitise keeluala. Sellisel juhul tuleb arvestada, et naaberomavalitsusel ei pruugi enne detailplaneeringu kehtestamist ja elluviimist olla alust müratundliku hoone kavandamisest keeldumiseks, mistõttu ei saa hiljem käesolevas planeeringus planeeritud tuulikut või tuulikuid kavandatud asukohta siiski rajada. Planeeringu elluviimise tagamiseks on vajalik selliseid tuulikupositsioone põhjalikumalt kaaluda. Palume seletuskirjas välja tuua, mida on kavandatud Viru-Nigula üldplaneeringuga tuulepargi võimalikule mõjualale ning analüüsida, kuidas tuulepargi rajamine üldplaneeringuga kavandatut võib mõjutada ning anda hinnang, kas naabervalla üldplaneering on tuulepargi rajamisel elluviidav.</p>	6. Arvesse võetud ning täiendame seletuskirja.
	<p>7. Palume täiendada detailplaneeringute seletuskirjade elluviimise peatükki, mis peaks sisaldama elluviimiseks</p>	7. Arvesse võetud.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>vajalikke tegevusi-etappe tuulikupargi rajamiseks, vajalikke kokkuleppeid ning seiremeetmeid kui tuulepargi elluviimisel on veel vajalik mõjusid kaaluda.</p> <p>8. KSH aruandes on müra kumulatiivset mõju hinnatud koosmõjus ainult olemasolevate Purtse tuulikutega (ptk 4.9, ptk 4.1.1.1), kuid ala 1 ja ala 3 vahetus läheduses on koostamisel ka teisi tuuleplaneeringuid ning eriplaneeringuid, mille võimalikku koosmõju KSH-s ja detailplaneeringu seletuskirjas pole kajastatud. Juhime tähelepanu, et planeeringuga tuleb luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna olemasoluks ja säilitamiseks. Samuti peab planeeringu põhilahendus tagama planeeringuga kavandatu elluviimisel lahenduse tervikliku toimimise (PlanS § 8; PlanS § 6 p 14). Sellest tulenevalt palume hinnata müra kumulatiivset mõju teiste asjakohaste planeeringutega sh koostamisel olevate planeeringutega, milles võimalikud positsioonide asukohad on teada, enne käesoleva planeeringu kehtestamist. Sealjuures on oluline hinnata ka erinevate planeeringute koosmõju rohelise võrgustiku toimimisele. Arvestades planeerimisseaduses kaasamisele sätestatud nõudeid (§ 127 lg 2 ja 3), palume kohalikul omavalitsusel tagada, et detailplaneeringu koostamisse oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud. Palume kaasata menetlusse kõik tuulikute püstitamiseks sobivatele aladele ja nendest kuni 3 km kaugusele jäävate kinnistute omanikud (kavandatakse üle 250 m kõrgusi tuulikuid). Samuti palume kaasata isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või eriplaneeringu elluviimise vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu. Juhul kui kohalik omavalitsus otsustab mitte arvestada mõne eeltoodud</p>	<p>8.Teadmiseks võetud ja selgitame, et müra kumulatiivse mõju hindamisel käsitleti koosmõju olemasolevate Purtse tuulikutega (10 tuulikut). Piirkonnas asuvate teiste tuuleparkide käimasolevate planeeringutega ei ole käesoleva aruande koostamisel detailselt arvestatud, kuna käimasolevad planeeringud ei ole veel jõudnud etappi (nt planeeringu vastuvõtmine), mille korral oleks teada konkreetne lahendus ning planeeritavate tegevuste (tuulikute rajamine) realiseeritavus. Juhul, kui mõni piirkonna tuuleparkide planeering jõuab käesoleva planeeringu menetlemise ajal fikseeritud lahenduseni (nt planeeringu vastuvõtmine), tuleb käesoleva planeeringu puhul võimaliku müra koosmõjuga arvestada ning vajadusel planeeringulahendust või planeeringus toodud tingimusi täpsustada, tagamaks asjakohaste müraalaste nõuete täitmine ka koosmõju esinemise korral.</p> <p>Erinevate planeeringute koosmõju rohelise võrgustiku toimivusele on kirjeldatud KSH ptk-s 4.9.3, kus on öeldud, et tihe tuuleparkide koondumine rohevõrgustiku aladele võib mõjutada nende funktsioneerimist, näiteks vähendada väikloomade elupaikade funktsionaalset sidusust. Seda mõju võib süvendada nt tuuleparkidest tulenev müra vmt tegurid. Seetõttu tuleb iga uue arenduse kavandamisel hinnata selle koostoimet juba realiseerunud või vähemalt vastuvõetud planeeringutega (asukoha eelvaliku alusel kehtestatava tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu puhul planeeringud, mis on kas juba kehtestatud või mille materjalid on planeerimisseaduse § 108 lg 2 alusel parandatud ja valla kodulehel avalikustatud). Arvestada tuleb nii rohevõrgustiku ökoloogilist toimivust (elupaigahüvede pakkumine, sidusus,</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	ettepanekuga, siis palume saata põhjendatud seisukohad nendega mitteametustamise kohta.	ökosüsteemiteenuste säilimine) kui ka üldplaneeringus määratud kasutustingimuste täitmist, sealhulgas loodusliku ala osakaalu säilitamist.
ARVAMUSE AVALDAJAD		
1. Evecon OÜ 25.06.2025 kiri	<p>Oleme tutvunud 26.05.25 avaldatud Lügänuuse valla Varja tuulepargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kooskõlastuse küsimine esitatud materjalidega ning palume planeeringu koostamisel arvestada järgnevaga.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Palume planeeringu koostamisel arvestada Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOVEPala 3 planeeringu lahendusega, et vältida huvide konflikte. 2. Palume Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 vahelise elektriikaabli planeerimisel arvestada Evecon OÜ rajatava maakaabelliiniga, millele on väljastatud ehitusluba nr 2311271/18958. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Keskkonnamõjude hindamisel on arvestatud juba olemasolevate tuulikutege. Lügänuuse vallas on paralleelselt käimas mitu tuulepargi detailplaneeringut, kuid need ei ole jõudnud vastuvõtmiseni. Mõjuhindamisel võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või vastuvõetud. Asukoha eelvaliku alusel kehtestatava tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kui ilma vastuvõtmise etapita planeeringu puhul võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või mille materjalid on planeerimisseaduse § 108 lg 2 alusel parandatud ja valla kodulehel avalikustatud. 2. Arvestame ettepanekuga ning ühtlasi juhime tähelepanu EHS §70 lg 6, mille kohaselt eeldatakse, et ühe kaitsevööndiga ehitise kaitsevööndisse võib ehitada teise kaitsevööndiga ehitise.
2. VKG Wind OÜ 26.06.2025 kiri nr WND.01-04/32	<p>Oleme tutvunud 26.05.2025 avaldatud Lügänuuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kooskõlastuse küsimisel esitatud materjalidega ning palume planeeringu koostamisel arvestada alljärgnevate asjaoludega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Palume huvide konfliktide vältimiseks arvestada planeeringu koostamisel oleva VKG Windi tuulepargi detailplaneeringuga. 2. Hetkel on Lügänuuse-Varja piirkonnas käimas 5 erinevat tuuleparkide planeeringut (Varja tuulikupargi planeeringualade 1, 2 ja 3 detailplaneeringud, Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOVEP ja VKG Windi 	<p>Keskkonnamõjude hindamisel on arvestatud juba olemasolevate tuulikutege. Lügänuuse vallas on paralleelselt käimas mitu tuulepargi detailplaneeringut, kuid need ei ole jõudnud vastuvõtmiseni. Mõjuhindamisel võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või vastuvõetud. Asukoha eelvaliku alusel kehtestatava tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kui ilma vastuvõtmise etapita planeeringu puhul võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või mille materjalid on planeerimisseaduse § 108 lg 2 alusel parandatud ja valla kodulehel avalikustatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>tuulepargi detailplaneering). Palume Lügänu Vallavalitsusel kui planeeringute koostajal tagada planeeringulahenduste ühtlustamine ja tagada planeeringulahendused, mis arvestavad Lügänu-Varja piirkonna kui terviku huvidega. Antud asjaolule on oma tagasisides juhtinud tähelepanu nii Keskkonnaamet seoses Varja kotkapesaga kui ka Terviseamet seoses kumulatiivse müra uuringu vajadusega.</p> <p>VKG Wind on esitanud Varja Windfarm OÜ-le kui ka Evecon OÜ-le tuulikute paigutuse ettepaneku. VKG Windi ja Eveconi vahel on vastav kokkulepe olemas. Soovime jõuda kõiki tuulepargi arendajaid rahuldava ning keskkonnatingimusi arvestava planeeringulahenduse kokkuleppeni.</p>	
<p>3. Eraisik (K. P.) 10.07.2025 kiri</p>	<p>Sain kätte info uue rajatava tuulepargi detailplaneeringu planeeringuala nr 1 kohta ning avaldan arvamust.</p> <p>Kuna minu pere elumaja asub Koljala külas kinnistu x, siis ma ei ole kuidagigi nõus sellega, et meie maja naabrusesse tuleb juurde veel üks tuulepark 5 uue tuulikuga ja mis hakkavad olema suisa 300 m kõrged!</p> <p>Kui ma otsisin kodu oma perele, siis mu suurim kriteerium kodu valikul oli osta maja ja suur krunt rahuliku ja privaatse asukohaga, kus ümberringi on palju ilusat loodust ja avarust. Otsingud kestsid aastaid mööda Eestit, kuni lõpuks leidsin selle koha siin Koljala külas.</p> <p>Minu soov oli tulla ära Tallinnast ja veeta oma elu teine pool looduskaunis kohas, kus samal ajal kõik on nõ kää-jala ulatuses (poed, rongipeatus, arstiabi jms). Lisaks oli mul soov luua siia ka oma ettevõtte, mis hakkab pakkuma elamusmajutust, võõrustades välisturiste üle maailma ning pakkudes neile erinevaid aktiviteete joogast ja looduspatkadest kuni kokakursusteni välja. Soovisin siia luua lisaks oma kodule ka väikse koolitus- ja elustiilikeskuse ning savikoja.</p> <p>Ka kinnisvara maakler, kelle kaudu selle krundi 26.09.2023 ostsin, ei rääkinud midagi uutest tuulikutest. Tulin siia Koljallas teadmisega, et meie maja lähedal on Rosi puhkemaja ja sinna</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p> <p>Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus hinnati põhjalikult tuulikupargi mõju keskkonnale ja inimesele, sealhulgas käsitleti müra- ja infraheli temaatikat. Mõju hindamisel lähtuti asjakohastest teadusuuringutest, normtasemetest ning juhendmaterjalidest.</p> <p>Planeerimisel tuleb tagada vastavus kehtivatele õigusaktidele ning juhendmaterjalidele. Hetkel ei ole alust arvata, et riiklikud juhendmaterjalid ning kehtestatud normtasemed ei oleks asjakohased. Müra mõju hindamiseks kasutatud meetodika ja normid on aktsepteeritud ka Eesti pädevate asutuste (nt Terviseamet, Keskkonnaamet) poolt.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>lähedusse on loodud ka üks tuulepark. Teadsin ka seda, et Kiviõli kaevandus ja selle kõrvalproduktide tootmine suletakse 2030. aastaks ja et seni tuleb taluda Kiviõli kaevanduse haisu ja musta tahma, mis meie krundile ja ka tuppa tungib ning on kahjuks ära rikkunud ka meie kaevuvee, nii et me peame post ostma 5L kanistritega vett, sest vesi ei ole lihtsalt kasutatav, kuigi vald peaks tagama igale inimesele puhta joogivee.</p> <p>Mul on väga kahju, et alles nüüd sain teada, et olen ostnud maja piirkonda, kus mul tuleb hakata taluma lisaks olemasolevatele tuulikutele veel uute 300 m kõrguste tuulikute juurde ehitamist ja nende töötamist.</p> <p>Olen tänaseks väga palju uurinud ja lugenud riikide kohta, kus on tuulepargid pikalt kasutuses olnud. Olen uurinud, mis toimub nende inimeste tervisega, kes peavad alaliselt elama tuulikute mõjualas. Samuti olen kursis nende inimeste kinnisvara väärtuse kukkumisega, sest üldiselt ei taheta elada tuuleparkide kõrval, sest keegi ei taha riskida nii enda kui oma laste tervisega.</p> <p>Küsimus ei ole ainult tuuleparkidega kaasnevas visuaalses müras (koledates vaadetes tuulikutele, tuulikute punaste tulukeste vilkumises ning päikeselisel ajal labavarjude tekkimises), vaid küsimus on ka infra müra spektris, mida tänased Eestis kasutatavad seadmed kahjuks ei suuda fikseerida. Küsimus on ennekõike selles, et inimeste tervise kaitse ja heaolu peaks olema nii riigi kui iga valla prioriteet. Me võiks olla targad ja ennetavalt juba toetuda teiste riikide negatiivsetele kogemustele. Tänaseks on päris paljude teadlaste ja arstide poolt kindlaks tehtud, sh avaldatud publikatsioone ja ettekandeid, et mõjualas elavatel inimestel sagenevad väga eriilmelised meditsiinilised kaebused: kogetakse unetust, ärevust, stressi, depressiivsust, keskendumisraskusi, 1 peavalusid, tasakaaluhäireid, uimasust, sest see infra müra koormab ja väsitab. Ja kui unetus, krooniline stress jm sellised sümptomid kestavad pikalt, soodustab see omakorda vererõhu tõusu, südamerütmihäireid ja muid kroonilisi haigusi kuni vähki haigestumiseni välja.</p> <p>Võttes arvesse eeltoodut, palun mitte kavandada uusi tuuleparke inimeste elumajade vahetusse lähedusse ega ka elumajade</p>	

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	naabrusesse ning mitte riskida oma rahva tervise ja tulevaste kohtuvaidluste ega ka inimeste äraolimisega. Tuuleparkide rajamise kaudu saadav toetus või iga aastane talumistasu ei ole lihtsalt seda raha väärt!	
4. Eraisik (M. N.) 10.07.2025 kiri	Vastan oma arvamuse tuuleveskide kohta, olen 100 % nende vastu. Ei soovi oma sünnikodu lähedale mingeid müra tekitavaid ehitusi. Käin seal tihti puhkamas ja soovin rahu.	Võetud teadmiseks. Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus hinnati põhjalikult tuulikupargi mõju keskkonnale ja inimesele, sealhulgas käsitleti müratemaatikat. Mõju hindamisel lähtuti asjakohastest teadusuuringutest, normtasemetest ning juhendmaterjalidest. Planeerimisel tuleb tagada vastavus kehtivatele õigusaktidele ning juhendmaterjalidele. Hetkel ei ole alust arvata, et riiklikud juhendmaterjalid ning kehtestatud normtasemed ei oleks asjakohased. Müra mõju hindamiseks kasutatud meetoodika ja normid on aktsepteeritud ka Eesti pädevate asutuste (nt Terviseamet, Keskkonnaamet) poolt.
5. Eraisik (N. T.) 10.07.2025 kiri	Käesolevaga teatan, et mul ei ole vastuväiteid varja tuulikupargi planeeringu suhtes. Soovin siiski küsida, kas on läbi viidud hindamine võimaliku mõjuga inimeste tervisele (nt madalasageduslik müra, viikumine jne) planeeritavate tuulikute vahetuse läheduses. Palun informeerida, kui sellised uuringud on olemas või plaanitud.	Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus hinnati põhjalikult tuulikupargi mõju, sealhulgas käsitleti müra- (samuti madalasagedusliku müra) ja varjutamise temaatikat. Mõju hindamisel lähtuti asjakohastest teadusuuringutest, normtasemetest ning juhendmaterjalidest. Planeerimisel tuleb tagada vastavus kehtivatele õigusaktidele ning juhendmaterjalidele. Hetkel ei ole alust arvata, et riiklikud juhendmaterjalid ning kehtestatud normtasemed ei oleks asjakohased. Mõju hindamiseks kasutatud meetoodika ja normid on aktsepteeritud ka Eesti pädevate asutuste (nt Terviseamet, Keskkonnaamet) poolt. Müra- ja varjutamise mõju tuleb täiendavalt hinnata ehitusloa menetluse raames, kui on selgunud lõplik tuuliku mudel ja parameetrid. Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
		selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.
6. SCA Metsad Eesti AS; SCA Metsavarad OÜ; SCA Rannametsad OÜ 11.07.2025 kiri nr 2025/1	<p>SCA Metsavarad on esitatud materjalidega tutvunud ja selgus, et</p> <ul style="list-style-type: none"> Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringuga on ettenähtud hoonestusõiguse seadmine ning liinitrassi rajamine SCA Metsavarade'le kuuluval Kreegi (75101:003:0250) kinnistul. Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu alasse jääb SCA Metsavarade'le kuuluv Käola kinnistu (75101:003:0262). <p>Anname teile teada, et SCA Metsavarad OÜ ei nõustu Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringutega, mille kohaselt on planeeritud tuulikute labad ulatuma Kreegi ja Põdra kinnistutele ja hoonestusõiguse seadmine nimetatud kinnistutele ning uue liinitrassi rajamine Kreegi kinnistule.</p> <p>SCA Metsavarad OÜ keeldub hoonestusõiguse seadmisest Kreegi ja Põdra kinnistutele ning uue liinitrassi rajamisest Kreegi kinnistule.</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p> <p>Tuulikute planeerimisel arvestatakse, et tuulikute osad, ei ulatuks naaberkinnistule ilma vastava maakasutusõigusega. Detailplaneeringule järgneva projekti koostamise käigus tagatakse lahenduse kooskõla omandiõiguse ja õigusaktidega.</p>
7. Eraisik (M. L.) 15.07.2025 kiri	<p>Mulle ei sobi tuuliku nr 7 asukoht kuna on minu elumajast (x kinnistu) vähem kui 500m kaugusel. Arvestades tuuliku võimsust ja kõrgust olen kindel et ei suudeta tagada helitugevuse ja päikesevarjutuse norm tingimusi. Normaalne kaugus sellise rajatise puhul eluhoonetest oleks 1km.</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p> <p>Kehtiv üldplaneering sätestab, et Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 alal selguvad tuulikute rajamise võimalused ja tingimused detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena ning võib näha ette kehtiva üldplaneeringuga võrreldes erinevaid tuulikute rajamise tingimusi ning kriteeriume. Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
		<p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus hinnati põhjalikult tuulikupargi mõju, sealhulgas käsitleti müra- ja varjutamise temaatikat. Mõju hindamisel lähtuti asjakohastest teadusuuringutest, normtasemetest ning juhendmaterjalidest.</p> <p>Mõju hindamise käigus toodi välja, et x kinnistu eluhoone juures (vahemaa lähima tuulikuga ca 520 m) asjakohaste müra- ja varjutamise nõuete tagamiseks tuleb teatud tuulikute puhul rakendada töökoormuse- ja/või tööaja piiranguid. Müra- ja varjutamise mõju tuleb täiendavalt hinnata ehitusloa menetluse raames, kui on selgunud lõplik tuuliku mudel ja parameetrid ning vastavalt tuleb täpsustada ka võimalikke piiranguid müra- ja varjutamise nõuete tagamiseks.</p>
<p>8. Erasisik (S. T.) 15.07.2025 kiri</p>	<p>Mul on olemas paar küsimust planeeritava tuulepargi kohta Matka külas, see on ala 1. Joonisest sain aru, et tuulikud on lähemal kui 1 km minu kinnistust.</p> <p>1) Missugust mõju avaldab tuulik inimese tervisele, kui ta on vähem kui 1 km kaugusel?</p> <p>2) Kui ta on nii lähedal, kas ei peaks olema mingi rahaline kompensatsioon tuuliku omaniku poolt, kui suur see oleks?</p>	<p>Kehtiv üldplaneering sätestab, et Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 alal selguvad tuulikute rajamise võimalused ja tingimused detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena ning võib näha ette kehtiva üldplaneeringuga võrreldes erinevaid tuulikute rajamise tingimusi ning kriteeriume. Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p> <p>1) Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus hinnati põhjalikult tuulikupargi mõju, sealhulgas käsitleti müra- (samuti madalsagedusliku müra) ja varjutamise temaatikat. Mõju hindamisel lähtuti asjakohastest teadusuuringutest, normtasemetest ning juhendmaterjalidest. Planeerimisel tuleb tagada vastavus kehtivatele õigusaktidele ning juhendmaterjalidele.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
		<p>Ei ole alust arvata, et riiklikud juhendmaterjalid ning kehtestatud normtasemed ei oleks asjakohased ja ei tagaks inimese tervise kaitset.</p> <p>Samas on selge, et ka normtasemetele vastav mõju (nt müra osas) võib siiski olla selgelt tajutav (nt 1 km raadiuses) ning ei välista täielikult häiringute esinemise võimalust.</p> <p>Mõju hindamiseks kasutatud meetodika ja normid on aktsepteeritud ka Eesti pädevate asutuste (nt Terviseamet, Keskkonnaamet) poolt. Müra- ja varjutamise mõju tuleb täiendavalt hinnata ehitusloa menetluse raames, kui on selgunud lõplik tuuliku mudel ja parameetrid.</p> <p>2) Vastavalt Keskkonnatasude seaduse § 55³ maksab tuulepargi omanik kohalikule omavalitsusele tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu. Sellest tasust omakorda 50% makstakse kohalikule elanikule – kuni 250 m meetrite tuulikutega tuulepargi puhul kuni 2 km kaugusel paiknevate eluruumide omanikele, juhul kui nad on sinna sisse kirjutatud; ja kuni 300 m tuulikute puhul kuni 3 km kaugusel paiknevate eluruumide omanikele. Tasu maksimaalne suurus aastas eluruumi omanikule on 6-kordne alamtöötasu määr e nt 2025 a alamtöötasu määra järgi oleks see 5319 eurot.</p>
9. Telia Eesti AS 17.07.2025 kiri	Telia Eesti As arvamust ei avalda, kuna Telia sideehitised puuduvad.	Arvesse võetud.
10. S.A.CITO OÜ 22.07.2025 kiri	<p>Planeeringuala nr 1 mõjualasse jääb OÜ S.A.Cito omandis olev kinnistu Tuulepargi alajaam. Tuulepargi alajaama kinnistul asub elumaja, mida OÜ S.A.Cito kavatseb renoveerida ja kasutusele võtta. Elamu on registreeritud elamuna ka ehitisregistris ja selle olemasolu on teada nii tuulepargi arendajale kui otsustajatele. Seepärast peavad kõik asjaosalised arvestama tuulepargi mõjuga sellele elamule.</p> <p>Kuna Tuulepargi alajaama kinnistul asub elamumaja, mida OÜ S.A.CITO soovib renoveerida ja kasutusele võtta, pole</p>	<p>Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p> <p>Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seadusele määrab müratundliku ala kategooria kohalik omavalitsus üldplaneeringuga. Lüganuse valla kehtestatud üldplaneeringu kohaselt on kinnistule määratud</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>OÜ S.A.Cito nõus, et antud detailplaneeringu puhul soovitakse paigaldada tuulikuid elamule lähemale kui 1000 meetrit. Vastavalt Lügänu valla üldplaneeringule peaksid olema tuulikud elamust 1000m kaugusel. Samas arvamus avaldamiseks esitatud detailplaneeringu materjalide kohaselt on kaks tuulikut Tuulepargi alajaama kinnistul asuvale elamule lähemal kui nimetatud 1000 meetrit. Küsimus pole mitte ainult selles, et kus ja kuidas 1000 meetri nõue on sätestatud, vaid see nõue on käesoleval ajal üldtunnustatud põhimõte, et tuulikud ei tohi olla elamule lähemal, kui 1000 meetrit. Kui kaks tuulikut planeeritakse Tuulepargi alajaama kinnistul asuvale elamule lähemale kui 1000 meetrit, siis see kahjustab OÜ S.A.Cito huve. OÜ S.A.Cito on seetõttu vastu detailplaneeringule osas, et kaks tuulikut on planeeritud paigaldada Tuulepargi alajaama kinnistule lähemale kui 1000 meetrit. OÜ S.A.Cito ettepanek on, et planeeringust jäetakse nimetatud kaks tuuliku planeeritud asukohta välja. Tuulikud võivad teadaolevalt olla elamule lähemal kui 1000 meetrit, kui arendaja on saavutanud selles osas kokkuleppe elamu omanikuga. Käesoleval juhul arendajal selline kokkulepe puudub.</p>	<p>juhtotstarve „tootmise maa-ala“, mistõttu pole põhjendatud elamualadega (II kategooria müratundlik ala) samaväärsete müraalaste nõuete rakendamine. Samuti on kinnistu sihtotstarve 100% tootmismaa, mis samuti ei anna alust kinnistu käsitlemiseks II kategooria müratundliku alana. Vastavalt KSH aruande raames teostatud müra modelleerimisele on juba olemasolevatest tuulikute tingituna kinnistul ületatud 40 dB piir (II kategooria alade öine sihtväärtus), seega ei saa ka teoreetiliselt antud kinnistu puhul uute tuulikute kavandamisel sihtväärtust enam eesmärgiks seada (II kategooria sihtväärtuse nõue pole antud juhul ka põhjendatud). Küll aga on tagatud 45 dB-st väiksem müratase. Ühtlasi saab välja tuua, et ka koosmõjus kavandatavate tuulikutega on vaadeldava eluhoone puhul jätkuvalt tagatud müratase, mis jääb väiksemaks kui 45 dB (KSH aruande joonis 4.8 - arendusala 1 mürakaart müra vähendavate töörežiimide rakendamise korral). Toome ka välja, et mõlemad Teie kinnistu lähedusse kavandatavad tuulikud asuvad nii maakonnaplaneeringuga määratud tuulealadel ja hiljem Lügänu valla üldplaneeringuga täpsustatud potentsiaalselt sobilikel aladel tuuleenergeetika arendamiseks.</p>
<p>11. OÜ Metsagrupp 30.07.2025 kiri</p>	<p>OÜ Metsagrupp suhtub väga positiivselt Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandesse. Tuulikud toodavad odavat elektrit ja see viib edasi nii kohalikku elu kui ka kogu Eesti majandust.</p>	<p>Arvesse võetud.</p>
<p>12. Eraisik (A. N.) 1.08.2025 kiri</p>	<p>Kuna Lügänu vallavalitsus võtab järjest menetleda ühe arendaja tuulikuplaane teise järel, siis põlistalu ühe omanikuna palun esitada nende plaanide koondplaan, kus on ära märgitud juba olemas olevad tuulikud ja kõik ehitada soovitavad tuulikud. Ehk on siis vallavalitsusele endale ka näha, et neid tuulikuid on</p>	<p>Koostatud on kaardirakendus, kuhu on kantud kõik valla tuuleenergiaga seotud planeeringute alad ning juba töötavad ja ehitamisel olevad tuulikud (https://arcg.is/viSK). Planeeringute puhul, mis ei ole vastuvõtmiseni veel jõudnud, tuulikute positsioone ei</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	üle mõistuse. Ei ole nõus sellega, et minu kodu on ainult lõputu saamahimu tallermaaks.	märgita, kuna asukohad on planeerimise käigus muutumises.
13. Eraisik (M. L.) 7.08.2025 kiri	Tutvusin lähemalt planeeringu materjaliga ja soovin oma kommentaari täiendada. Minu eelmine seisukoht on sama, see tähendab tuulik nr 7 on minu elumajale x kinnistul liiga lähedal. Üldplaneering ütleb, et lähemale kui 1000 meetrit minu majast ei saa minu nõusolekuta tuulikut rajada. Nimetatud tuuliku asukoha suhtes ei ole minult keegi nõusolekut küsinud ja ma ei soovi selleks nõusolekut anda. Lisaks avastasin, et elektriühenduse põhimõttelisel kaablikoridori skeemil nr 14 näidatud kaablitrass läbib x kinnistul asuva elumaja õueala. Antud lahendus ei ole mingilgi moel aktsepteeritav.	Täpsustame, et kehtiv üldplaneering sätestab, et Varja tuulikupargi planeeringualal selguvad tuulikute rajamise võimalused ja tingimused detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena ning võib näha ette kehtiva üldplaneeringuga võrreldes erinevaid tuulikute rajamise tingimusi ning kriteeriume. Seletuskirja on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.
14. VKG Wind OÜ 08.08.2025 kiri nr. WND. 01-04/32-3	Oleme tutvunud 26.05.2025 avaldatud Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 ja nr 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esitatud materjalidega ja Lüganuse vallavalitsuse poolt 10.07.2025 saadetud arvamuse küsimisega ning palume planeeringu koostamisel arvestada alljärgnevate asjaoludega: 1. Palume huvide konfliktide vältimiseks arvestada planeeringu koostamisel koostamisel oleva VKG Wind OÜ tuulepargi detailplaneeringuga. 2. Hetkel on Lüganuse-Varja piirkonnas käimas 5 erinevat tuuleparkide planeeringut (Varja tuulikupargi planeeringualade 1, 2 ja 3 detailplaneeringud, Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide KOVEP ja VKG Wind OÜ tuulepargi detailplaneering). Palume Lüganuse Vallavalitsusel kui planeeringute koostajal tagada planeeringulahenduste ühtlustamine ja tagada planeeringulahendused, mis arvestavad Lüganuse-Varja piirkonna kui terviku huvidega. Antud asjaolule on oma tagasisides tähelepanu juhtinud nii Keskkonnaamet seoses Varja kotkapesaga kui ka Terviseamet seoses kumulatiivse müra uuringu vajadusega.	Võetud teadmiseks. Keskkonnamõjude hindamisel on arvestatud juba olemasolevate tuulikutega. Lüganuse vallas on küll paralleelselt käimas mitu tuulepargi detailplaneeringut, kuid need ei ole jõudnud vastuvõtmiseni. Mõjuhindamisel võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või vastuvõetud. Asukoha eelvaliku alusel kehtestatava tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kui ilma vastuvõtmise etapita planeeringu puhul võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või mille materjalid on planeerimisseaduse § 108 lg 2 alusel parandatud ja valla kodulehel avalikustatud.

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>3. Vastavalt Lüganuse valla üldplaneeringu punktile 17.6 ja Planeerimisseaduses toodud põhimõtetele juhime tähelepanu, et tuulikute mõjude hindamisel (sh müra, varjutuse ja visuaalse mõju hindamisel) tuleb arvestada koosmõjusid ja mõjude kumuleerumist nii teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega kui muude koosmõju avaldada võivate objektidega. Teeme ettepaneku Lüganuse Vallavalitsusel koguda kokku piirkonnas läbiviidvate planeeringute koostajate soovitavad tuulikute paigutuse ettepanekud ja viia läbi müra, varjutuse ja visuaalse koosmõju hindmise uuring. Uuringu eesmärk on anda ülevaade planeeritavate tuulikute koosmõjust. Uuringut finantseerivad käimasolevate planeeringutega seotud arendajad. Antud koosmõju hindamise vajadusele on juhtinud tähelepanu ka Maa ja Ruumiamet oma 16.07.2025 nr 12-1/25/367-11 kirjas.</p> <p>VKG Wind on esitanud Varja Windfarm OÜ-le tuulikute paigutuse ettepaneku. VKG Wind OÜ ja Evecon OÜ vahel on vastav kokkulepe olemas. Soovime jõuda kõiki tuulepargi arendjaid rahuldava ning keskkonnatingimusi arvestava planeeringulahenduse kokkuleppeni.</p>	
<p>15. Evecon OÜ 08.08.2025 kiri</p>	<p>Olete küsinud meie ettepanekuid Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1 ja 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta. Oleme tutvunud avaldatud materjalidega ja Lüganuse vallavalitsuse poolt saadetud arvamuse küsimisega ning palume planeeringu koostamisel arvestada järgnevaga:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Palume arvestada võimalike huvide konflikti vältimiseks Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ KOVEP-ga. 2. Palume tagada planeeringulahenduste ühtlustamine ja tagada planeeringulahendused, mis arvestavad kogu piirkonna huvidega. Sarnast tagasisidet on andnud nii Keskkonnaamet seoses Varja kotkapesaga kui ka Terviseamet seoses kumulatiivse müra uuringu vajadusega. 	<p>1- 3. Keskkonnamõjude hindamisel on arvestatud juba olemasolevate tuulikutega. Lüganuse vallas on küll paralleelselt käimas mitu tuulepargi detailplaneeringut, kuid need ei ole jõudnud vastuvõtmiseni. Mõjuhindamisel võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või vastuvõetud. Asukoha eelvaliku alusel kehtestatava tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kui ilma vastuvõtmise etapita planeeringu puhul võetakse arvesse planeeringuid, mis on kas juba kehtestatud või mille materjalid on planeerimisseaduse § 108 lg 2 alusel parandatud ja valla kodulehel avalikustatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>3. Juhime tähelepanu, et mõjude hindamisel tuleb arvestada kumulatiivset mõju nii teiste piirkonda kavandavate tuuleparkidega kui muude koosmõju avaldada võivate objektidega. Teeme ettepaneku Lüganuse Vallavalitsusel koguda kokku piirkonnas läbiviidavate planeeringute tuulikute paigutused ja viia läbi koosmõju hindmise uuring. Uuringu eesmärk on anda ülevaade planeeritavate tuulikute koosmõjust. Antud koosmõju hindamise vajadusele on juhtinud tähelepanu ka Maa ja Ruumiamet oma 16.07.2025 nr 12-1/25/367-11 kirjas.</p> <p>4. Palume ala nr 3 elektriühenduse planeerimisel ja rajamisel arvestada Evecon OÜ poolt rajatava maakaabelliiniga, millele on väljastatud ehitusluba nr 2412271/01349. Tutvudes ala nr 3 elektriühenduse skeemiga, näeme võimalikku konflikti elektriühenduste ristumisel.</p>	<p>4. Võetud teadmiseks ning projekteerimise käigus arvestatakse olemasolevate ja ehitusloa saanud maakaabelliinidega. Ühtlasi juhime tähelepanu EHS §70 lg 3 ja 6, millede kohaselt ei ole kaitsevööndiga ehitise omanikul õigust põhjendamatult keelduda, kui kaitsevööndisse planeeritakse ehitada teise kaitsevööndiga ehitist.</p>
<p>16. Enefit Wind Purtse AS 08.08.2025 kiri nr TJ-JUH-4/26</p>	<p>Enefit Wind Purtse AS ei saa esitatud asukohale ja keskkonnamõju strateegilisele hindamise aruande eelnõuga nõustuda ega kooskõlastust ning neid heaks kiita järgmistel põhjustel:</p> <p>1. Planeeringu ja KSH eelnõu koostamisel ei ole arvestatud olemasolevate Enefit Wind Purtse AS tuulepargi tootmisüksustega ega nendele avalduvat mõju. Käesolevas planeeringus plaanitud rajatavad tuulikud (kuni 300m kõrgused) avaldavad tootmisel negatiivset mõju lähedal asuvatele Enefit Wind Purtse tuulikutele (kuni 3km);</p> <p>2. Keskkonnamõju aruandes puudub käsitus leevendus- ja kompensatsioonimeetmetest, mis on keskkonnamõju hindamise lahutamatu osa. Planeering ei sisalda ei analüüsi ega ettepanekuid negatiivsete mõjude vähendamiseks ja hüvitamiseks olemasolevatele tootmisüksustele;</p> <p>3. Kahjulikud mõjud Enefit Wind Purtse AS tootmisüksustele on olulised ja sh:</p> <p>a. Tootlikkuse langus, kuna uued tuulikud mõjutavad tuulevoogude liikumist ning loovad keerisvälju;</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Olemasoleva Purtse tuulepargi koosmõjuga on KSHs arvestatud ulatuses, mis hõlmab aspekte, mida KSH raames tuleb KeHJSe kohaselt hinnata, sh müra, varjutus, mõju looduskeskkonnale jne.</p> <p>Järgime elektrituulikute omavahelise kauguse osas üldplaneeringus sätestatud põhimõtet, mis nõuab, et elektrituuliku masti kaugus oleks vähemalt 4x kavandatava tuuliku rootori diameeter olemasolevast/ehitusõigust omavast elektrituuliku mastist.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>b. Tuulevoolude ebastabiilsus, mis põhjustab komponentide kiirenenud kulumist (nt rootorid, käigukastid);</p> <p>c. Varjuefekt päikesepargile (katastritunnus 44201:001:1069), mille toimimist ja tootlikkust varjud tõsiselt häirivad;</p> <p>Lähtudes eeltoodust, ei võimalda Enefit Wind Purtse AS-i olemasolevate tootmisüksustega arvestamata jätmine ning leevendus- ja kompensatsioonimeetmete puudumine anda kooskõlastust planeeringupraegusele versioonile.</p>	
<p>17. Eraisik (J. K.) 08.08.2025 kiri</p>	<p>Tere. Olen tutvunud nende tuulikute planeeringuga ja seoses sellega, kuna jään mõju piirkonda, siis ei ole nende paigaldusega nõus. Olen sellele vastu. Tegu on väga kõrgete tuulikutega ,mille mõju on kilomeetrite kaugusele tunda. Tänan</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p>
<p>18. Eraisik (D. P.) 13.08.2025 kiri</p>	<p>Detailplaneeringus on planeeringualadele nr 1 ja nr 3 kavandatud 300 m kõrgused tuulikud.</p> <p>Võrdluseks Tallinna teletorni kõrgus on 314 m. Sellest betooni osa on 190 m ja terasantenn 124 m. Paigalseisvast saledast terasantennist hoolimata paistab telemast maastiku taustal tohutu suure rajatisena.</p> <p>Palun kujutage juuresolevale pildile juurde 5 + 8=13 telemasti ja saate aru, et 300 m tuulikute rajamine muudab maastikupilti räigelt. Seetõttu tuleks kavandada tuulikuid vähem ja hõredamalt, ning mitte kõrgemaid olemasolevatest.</p> <p>2 tuulikut WT-5 ja WT-6 jäävad väärtusliku maastiku alale (KSH lk 17). Väärtusliku maastiku alale tuulikute rajamisega ei saa nõustuda.</p> <p>Tuulikute rajamise tihedus nii planeeringuala nr. 1 piirkonnas ja ümbruskonnas kümne kilomeetri raadiuses muutub samm</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p> <p>Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>sammult, aasta aastalt visuaalselt häirivamaks. Tegemist ei ole nii varsti enam maapiirkonnaga, vaid üleüldise tuulikupargiga. Sellel on negatiivne mõju kinnisvara maksumusele. Seetõttu olen vastu detailplaneeringus planeeritavatele tuulikutele.</p> <p>KSH rõhutab, et järjest uute tuulikute juurde rajamisega tekib kumulatiivne negatiivne mõju müra foonile, varjutamisele, loodusväärtustele, vaadetele. Kõik see halvendab elukeskkonda ning seega omab negatiivset mõju elanike tervisele.</p> <p>Palun vallal analüüsida lisanduvate tuulikute kõrgust, hulka ja paiknemise tihedust mõistlikkuse printsiibist lähtuvalt.</p> <p>Minu arvates nii ilusasse piirkonda rohkem tuulikuid ei ole mõistlik rajada.</p>	
<p>19. Eraisik (I. T.) 10.09.2025 kiri</p>	<p>Lugupeetud Lüganuse Vallavalitsus,</p> <p>Esitan siinkohal negatiivse arvamuse Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu kohta. Alljärgnevalt toon välja olulisemad probleemid ja puudused, mille tõttu ei toeta ma antud planeeringu edasist menetlemist ega elluviimist.</p> <p>1. Planeeringu ja KSH eelnõu puudulikkus</p> <p>KSH eelnõu ei vasta nõuetekohasele strateegilise hindamise standardile, kuna see ei käsitle arenduse keskkonnamõjusid kogu planeeringuala ulatuses. Eelnõus on ignoreeritud Keskkonnaagentuuri varasem hinnang, milles märgitakse, et tuulikuid ei ole soovitatav nimetatud piirkonda rajada. Selline osaline ja selektiivne lähenemine rikub strateegilise hindamise terviklikkuse põhimõtet ning ei taga huvigruppide võrdset ja õiglast kohtlemist.</p> <p>2. Lendorava elupaik ja kaitsevajadus</p> <p>Keskkonnaagentuuri tellitud uuringus (Remm et al., 2023) tuvastati asustatud lendorava elupaik planeeringualast ida pool. Sama uuringu kohaselt esineb planeeringuala piires sobivaid metsi lendorava jaoks kogupindalaga ca 104,5 ha, mis on olulised liikide liikumiskoridoride ja elupaikade sidususe säilitamiseks. Lendorav on I kaitsekategooria liik, kelle elupaikade kahjustamine või hävitamine on Looduskaitseseaduse § 53 lõike 1 alusel keelatud. Arendus võib kahjustada neid elupaiku, mistõttu tuleks</p>	<p>Täname arvamuse eest.</p> <p>1. KSH eelnõu on koostatud vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele ja vastab nõuetekohasele standardile. Keskkonnaagentuur ei ole esitanud ala kohta hinnangut, et tuulikud piirkonda ei sobi. Kui silmas on peetud RePower programmi raames koostatud uuringuid ja nende tulemusi, siis juhime tähelepanu asjaolule, et RePoweri raames uuritud tuuleala (Lüganuse - Viru-Nigula) ei kattu Varja tuulepargiga, vaid piirneb sellega. Sealjuures on uuringute tulemustega püütud maksimaalselt arvestada ka Varja tuulepargi alal.</p> <p>2. KSH-s on lendoravaga seotud temaatikat põhjalikult analüüsitud (vt KSH ptk 4.2.3.2. Lendorav). Selle aluseks oli nii RePower programmi raames tellitud lendorava uuring kui ka Varja tuulepargi alal läbiviidud täiendav analüüs (sh välitööd), mille koostas lendorava ekspert Uudo Timm. Uuringute põhjal jõuti järeldusele, et Varja tuulepargi rajamisega ei kaasne lendorava elupaigale negatiivset mõju.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>see kas välistada või läbi viia detailne ja kohaspetsiifiline ekspertiis, mida seni pole tehtud.</p> <p>3. Nahkhiirte elupaigad ja kaitse Keskonnaagentuuri tellitud uuringus (Kalda & Kalda, 2024) tuvastati planeeringualal 10 nahkhiireliiki, sealhulgas II kaitsekategooria kuuluv Nattereri lendlane. Alal paiknevad mitmete liikide kolooniad ning see on osa laiemast ökoloogilisest võrgustikust, pakkudes toitumis- ja liikumisvõimalusi. Uuring soovitab arendusala piire täpsustada ja välistada kõrge loodusväärtusega tsoonid, eriti ala lõunaosa, kus paiknevad olulised nahkhiirte elupaigad.</p> <p>4. Sooelupaigad ja kaitsealused taimeliigid Planeeringuala läheduses asuvad mitmed loodusdirektiivi elupaigatüübid (sh 7230 – liigirikad madalsood; 6430, 9080, 91D0). Lisaks on tuvastatud I kaitsekategooria taimeliigi kobarpea kasvukoht Kestla küla lähistel. Need loodusväärtused vajavad erikaitset, mistõttu on põhjendatud arenduse täielik välistamine või ulatuslik ümberkujundamine.</p> <p>5. Pärandkooslused – loopealsed (elupaigatüüp 6280*) Planeeritav tuulepark paikneb väga lähedal EELIS-e andmetel registreeritud <i>pärandniitudele</i>, sh loopealsetele (elupaigatüüp 6280*), mille kaitseväärtus on Eesti kontekstis väga kõrge. Selliste koosluste lähedusse kavandatavad arendused tuleb läbi vaadata äärmise ettevaatlikkusega ning vajadusel ümber hinnata arendusala sobivus.</p> <p>6. Linnustik ja ohustatud liigid Uuringutes on tuvastatud järgmised linnuliigid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 kanakulli ja 3 hiireviu pesa; 	<p>3. Varja tuulepargis oli nahkhiirtele mõjuhindamise aluseks 2023. a tellitud nahkhiirte uuring. Lisaks võeti arvesse Teie viidatud Keskonnaagentuuri tellitud uuringu tulemusi. Peale eeltoodu lisati KSHsse veel täiendav nahkhiirte potentsiaalseid elupaiku hõlmav maastikuanalüüs alal toimunud metsaraiete kontekstis. Eelneva põhjal on muu hulgas muudetud planeeringulahendust ja loobutud olulist mõju põhjustada võivate tuulikute rajamisest ning seatud mitmetele tuulikutele nahkhiirte kaitseks leevendusmeetmeid (vt KSH ptk 4.2.3.1)</p> <p>4. Võetud teadmiseks. Taimestikule kaasneda võivat mõju on analüüsitud KSH ptk-s 4.2.1. Viidatud kooslusi ega hariliku kobarpea kasvukohti planeeringualale ei jää.</p> <p>5. Võetud teadmiseks. Loopealsete elupaigatüüpi on käsitletud KSH taimestiku peatükis. Loopealsetega kattub tuulealasad 1 ja 3 ühendav maakaabli koridori trass. Viidatud ala osas on oluline täpsustada, et PRIA põllumassiivide kaardirakenduse järgi (seisuga 15.04.2025) on sisuliselt kogu piirkond püsirohumaadena arvel ja olnud vastavalt ka viimastel aastatel aktiivselt põllumajanduslikus kasutuses. Seega saab kameraalandmete põhjal võrdlemisi kindlalt väita, et maakaabliga kattuv ala ei vasta täna loopealsete tunnustele, mistõttu on ka kaitsealuste taimeliikide leidumise tõenäosus madal. Seega pole seal täiendavad meetmed vajalikud.</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<ul style="list-style-type: none"> • 4 värbkakku, 13 händkakku; • 6 laanepüü, 15 valgeselg-kirjurähni, 12 mustrahni jt; • Metsise ja tedre elupaigad, mis osaliselt ulatuvad uuringualasse; • Sookurgede ööbimiskoht, kuhu koguneb sügisel üle 600 isendi. <p>Need asjaolud viitavad olulisele loodusväärtuste koondumisele ning arenduse mõjule mitmetele kaitsealustele liikidele. Sellises olukorras on põhjendatud kas arenduse täielik välistamine või ulatuslik ümberkujundamine.</p> <p>7. Olemasolevate tuulikute mõju ja kumulatiivne koormus Planeeringuala läheduses on juba olemas tuulikuid. Kohalike elanike kogemuse põhjal võivad uued tuulikud mõjutada olemasolevate tuulikute töövõimet („tuule varastamine“) ja vähendada nende kasutegurit. Kumulatiivset mõju ei ole KSH eelnõus piisavalt käsitletud, kuigi see on oluline aspekt arenduse tasuvuse ja keskkonnamõju hindamisel.</p> <p>8. Mõju inimeste elukeskkonnale Planeeringuala jääb liiga lähedale olemasolevatele elamutele, sealhulgas minu kinnistule (kuni 3 km). Selline kaugus ei pruugi olla piisav, et vältida:</p> <ul style="list-style-type: none"> • müra; • varikuma efekti; • vilkumist; • visuaalset reostust. <p>Eriti murettekitav on kavandatavate tuulikute kõrgus kuni 300 m, mis suurendab nende mõju nähtavusele ja maastikupildile. Need tegurid võivad oluliselt halvendada kohalike elanike elukeskkonda ja kinnisvara väärtust.</p> <p>Lõppsõna ja palve kirjalikuks vastamiseks</p>	<p>6. KSH raames viidi läbi kogu planeeringuala hõlmav linnustiku uuring ning täiendavalt veel väike-konnakotka elupaigakasutuse uuring. Lisaks neile töödele võeti linnustikule mõju hindamisel arvesse ka Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide eriplaneeringus linnustiku kohta toodud infot ja meetmeid. Uuringute tulemustest lähtuvalt on Varja tuulepargi lahendust korrigeeritud – positsioone vähendatud, mõningatel juhtudel nihutatud ning seatud leevendavaid meetmeid. Samuti on määratud linnustiku seirekohustus.</p> <p>7. Kumulatiivse mõju osas on KSH koostamise käigus arvestatud olemasolevate tuulikutega ning planeeringutega, mis on kas juba kehtestatud või vastuvõetud. Tuleb välja tuua, et KSH-ga on määratud linnustikule ja nahkhiirtele järeelseire. Selle raames määratletakse olulise mõju piirmäär, millest alates tuleb rakendada täiendavaid meetmeid. See võimaldab arvestada ka tulevikus tekkida võivate kumuleeruvate mõjudega.</p> <p>8. Võetud teadmiseks. Kavandatud tuulikute maksimaalset kõrgust on vähendatud ning olenevalt tuuliku asukohast on lubatud maksimaalseks kõrguseks kas 250 m, 262,5 m või 286,5 m. Lüganuse valla üldplaneering lubab tuulikuid püstitada ka lähemale, kui 3 km – üldplaneeringus on määratud minimaalseks kauguseks 750 m (kokkuleppel omanikuga). Lisaks sätestab kehtiv üldplaneering, et Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 alal selguvad tuulikute rajamise võimalused ja tingimused detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena ning võib näha ette kehtiva</p>

Asutus/isik	Seisukoht / kooskõlastus	Märkus / vastus
	<p>Eeltoodud asjaolude valguses ei pea ma Varja tuulepargi planeeringuala nr 1 detailplaneeringut ega KSH eelnõud vastuvõetavaks. Planeeringus on olulisi puudujääke, keskkonnamõjusid ei ole käsitletud piisavalt ulatuslikult ega põhjalikult ning arendus ohustab mitmeid kaitsealuseid liike ja väärtuslikke elupaiku.</p> <p>Seetõttu palun planeeringu ja KSH eelnõu tagasilükkamist ning soovitan kaaluda alternatiivseid asukohti, kus looduskaitsealised ja sotsiaalsed mõjud oleksid oluliselt väiksemad.</p> <p>Palun edastada minu arvamusele kirjalik ja sisuline vastus vastavalt planeerimisseaduse § 137 lõikele 1, mis sätestab, et detailplaneeringu avaliku väljapaneku käigus esitatud kirjalikele arvamustele peab planeeringu koostaja kirjalikult vastama, näidates, kuidas arvamusega on arvestatud või miks ei ole arvestatud.</p>	<p>Üldplaneeringuga võrreldes erinevaid tuulikute rajamise tingimusi ning kriteeriume.</p> <p>Seletuskirjadesse on lisatud nõue, et tuuliku kaugus elamu välisseinast võib olla vahemikus 500-750 m, kui selleks on olemas omaniku luba ning müranormid on tagatud.</p>